Leto LXIX Štev. 217 a V Ljubljani, v torek, 16. septembra 1941-XIX Poštnina plačana v gotovini. Prezzo — Cena L. 0.70

Naročnina mesečno 12 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate. Podružnica: Novo mesto.

SLOVENEC

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana. Telefon 4001—4005.

Abbonamenti: Mese 12 Lire; Estero, mese 20 Lire, Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti; 10.349 per le inserzioni. Filiale: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Nemško-finski pritisk na Petrograd narašča

Vsi sovražni protinapadi težkih tankov odbiti — Uspešen napad na angleški konvoj ob vzhodni obali

Nemško vojno poročilo

Hitlerjev Glavni Stan, 15. sept. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

Na vzhodu so velike napadalne operacije v uspešnem napredovanju. Obkolitev Petrograda je bila v žilavem boju za pred kratkim zgrajene utrdbe še bolj zožena. Ponovni sovražni protinapadi, ki so jih podpirali težki tanki, so se zlomili.

Pred angleško vzhodno obalo so bojna letala v pretekli noči iz konvoja potopila 10.000 tonsko prevozno ladjo.

V severni Afriki so nemška strmoglavska letala napadala taborišča barak in oklepna vozila ter zbirališča angleških tankov pri Sollumu. Letala so metala bombe težke vrste.

Pri napadu oddelka nemških bojnih letal v noči na 14. september na pristaniške naprave pri Suezu in na Port Tewfik so začela goreti skladišča olja.

Sovražnik ni niti podnevi, niti ponoči priletel nad nemško državno ozemlje.

Berlin, 15. sept. AS. Tudi 13. septembra se je nemško letalsko delovanje na vzhodnem bojišču nadaljevalo z neprestano srditostjo. Letala so bombardirala sovjetske čete, topniške postojanke, zbiranja pehote, in sicer ob morski ožini severno od Krima. Sovjeti so imeli težke izgube. Dva oklopna vlaka sta bila uničena. Med napadi na vojaške objekte in neko važno prometno križišče severovzhodno od Krima so bili zanetени ogromni požari. Ruski ujetniki, ki so bili ujeti na severnem odseku vzhodnega bojišča, so povedali, da so letalske bombe v Petrogradu ekoraj v vseh hišah povzročile hudo škodo. Politični komisarji so ukazali uničiti železniške postaje, poštne urade, vladne palače, šole in številne stanovanjske hiše. Ta ugotovitev je zelo pomembna, ker skušata v zadnjem času Moskva in London dopovedati, da je Petrograd v zadnjem času mnogo trpel zaradi neprestanega bombardiranja nemškega topništva.

Med 22. junijem in 30. avgustom je neka nemška oklopna divizija v trdih bojih z boljševiki uničila ali zajela 854 oklopnih vozil ali oklopnih avtomobilov, 404 topove vseh kalibrov, med njimi tudi več protiletalskih in protitankovskih topov. Ista divizija je deloma uničila ali pa poškodovala na tleh ter v letalskih spopadih 199 sovjetskih letal. Pogostokrat je ta divizija vdrla globoko v sovražnikove črte in končno prispela do letališč. Številne topniške postojanke sovjetskega protiletalskega topništva so bile porušene iz kratke razdalje ali pa odstranjene z ognjem iz nemških oklopnih vozov iste divizije. Često so se nemška oklopna vozila na najbližjo razdaljo borila s sovjetskimi vozili in bila vselej zmagovita. Posebno krvave izgube je nemško letalstvo prizadejalo boljševikom na odseku Viluki-Perjatin. Uničenih je bilo deset prevoznih letal, dve lokomotivi in dva oklopna vlaka. Uničenih je bilo tudi 322 avtomobilov, 150 nadaljnjih pa poškodovanih.

V višini zahodne obale polotoka Krima so nemška bojna letala z bombami zadela in zažgala tovorno ladjo s 4000 tonami. Na izlivu Dnjepra so bombe velikega kalibra težko poškodovale dva sovjetska monitorja. Na odseku pri Priluki je nemško letalstvo 13. septembra bombardiralo in s strojnicami obstreljevalo številne sovjetske čete. Jugovzhodno od Brijanska so bili uspešno bombardirani železniški objekti in utrdbe. Blizu Ilmija je nemško letalstvo v srditih napadih na sovjetske čete in postojanke uničilo 177 avtomobilskih vozil.

Berlin, 15. sept. AS. Današnji nemški listi podčrtavajo velik pomen novih nemških uspehov na vzhodni fronti, zlasti pa podčrtavajo pomen smrti generala von Schoberta, ki je dne 12. septembra padel na fronti na čelu svojih čet.

»Völkischer Beobachter« objavlja življenjepis generala von Schoberta in podčrtava pogum in visoke vrline nemškega poveljnika, ki se je že odlikoval v bojih na zapadu.

Helsinki, 15. sept. s. Poročila iz verodostojnih virov potrjujejo, kako žalostno se je končal obupni protinapad maršala Vorošilova v zadnjih dneh na področju Valdajskega pogorja in južno od Ladoškega jezera. Maršal Vorošilov je hotel udariti Nemcem v hrbet in tako razbremeniti obrambo Petrograda. Na tem odseku so bile sovjetske izgube strahovite, razen tega pa je bilo ujetih tudi mnogo vojakov.

Nemški oddelki prebili zunanji obrambni pas Petrograda

Bern, 15. sept. AS. Po poročilih iz Moskve se je nemškim četam posrečilo na več krajih prebiti zunanje utrdbe Petrograda. Maršal Vorošilov je ponoči objavil obupen proglas, v katerem pravi, da silovitost boja za Petrograd narašča in da bodo sovjetske čete do konca branile mesto.

Barikade v Kijevu

Bern, 15. sept. AS. Poročila iz Moskve govore med drugim o težkem položaju Kijeva. V vsej okolici mesta so sovjetske oblasti razglasile obrambno stanje. Sovjeti so razvrstili strojniška gnezda v gozdovih okrog mesta, medtem ko neprestano postavljajo barikade in druge ovire po ulicah mesta.

Berlin, 15. sept. AS. Nemške pehotne enote so navzlic težkim vremenskim prilikam in ozemeljskim težavam, kakor pravijo v vojaških krogih, dosegle nove uspehe. Navzlic temu, da so sovjetski vojaki uporabljali veliko število oklopnih vozil v boju proti nemški pehotni diviziji, so jih Nemci vendar nagnali in uničili. V trdih spopadih je nemška divizija v šestih dneh med drugim uničila tudi 113 sovjetskih oklopnih vozil. Nemške oklopne enote, ki so delovale na odseku neke divizije, so po drznih napadih zajele 1500 sovjetskih vojakov, zaplenile ali uničile 70 topov, 20 vlačilcev, 600 avtomobilov, 400 voz za konjsko vprego in tri letala.

Berlin, 15. sept. AS. NDB poroča,, da so sovjetski lovci dne 2. septembra zbili eno ogledniško nemško letalo. En član ogledniške posadke se je spustil iz letala s padalom, toda čim so ga opazili, so iz letala nanj streljali s strojnicami, streljali pa so nanj tudi tedaj, ko je pristal na tleh.

Zima na Ruskem se prične čez 2 meseca

»Münchener Neueste Nachrichten« pišejo z ozirom na razna pesimistična poročila, ki jih razširjajo Angleži, da se bo zima na Ruskem pričela šele čez dva meseca. Sedanje nemške operacije na vzhodni fronti pa so baš sedaj v takem razvoju, da ga je mogoče označiti za odločilnega, ker pripravljajo odločilne dogodke že v bližnji bodočnosti. Vojaški razvoj na vzhodu je takšen, da ne bo nobenega zadržka, da nemška vojska ne bi dosegla tistih ciljev, ki si jih je postavila.

V Berlinu so prepričani, da bodo do nastopa prave zime rdeče armade zadobile takšne udarce, da je gotovo, da bo še pred koncem leta 1941. dosežena končna zmaga na vzhodnem bojišču.

Španija gradi parnike

Madrid, 15. sept. as. Zastopnik ministrstva za trgovinsko mornarico je izjavil časnikarjem, da sedaj v španskih ladjedelnicah grade za 100.000 ton trgovskega ladjevja in sicer največ ladij za prevoz petroleja.

Nemiri v Kurdistanu

Stockholm, 15. sept. DNB. Dopisnik »Timesa« v Teheranu poroča svojemu listu, da so izbruhnili nemiri v Kurdistanu. Dopisnik pravi, da so se Kurdi dvignili in da opravljajo prave roparske pohode.

Proslava rojstnega dne Princa Piemontskega v Albaniji

Tirana, 15. sept. AS. Z velikimi proslavami je danes Albanija proslavila rojstni dan Princa Piemontskega. Vsa javna poslopja, pa tudi mnogo zasebnih poslopij je izobesilo zastave.

Predsednik vlade Verlazzi in predsednik vrhovnega korporativnega sveta sta poslala čestitke Princu Piemontskemu in izražata v brzojavkah svojo vdanost in vdanost albanskega naroda.

Spominska plošča v Tirani

Tirana, 15. sept. AS. V navzočnosti civilnih in vojaških oblasti so v katoliški cerkvi na ulici Viktorja Emanuela III. in sicer na »Cordu epistolare« odkrili marmorno ploščo v spomin obiska, ki ga je Nj. Vel. Kralj in Cesar dne 11. maja t. l. opravil v tej cerkvi.

Orkester „Scale" na gostovanju v Nemčiji

Monakovo, 15. sept. AS. Orkester slavne milanske opere »Scale« potuje sedaj po Nemčiji, kjer bo v dvajset nemških mestih priredil koncerte. Prvi koncert je bil včeraj v Garmisch-Partenkirchenu, kjer je navdušeno občinstvo ploskalo izvedbi glasbenih komadov Beethovena, Respighija in Richarda Straussa. Orkestru je dirigiral mojster Gino Marinuzzi.

Koncert se je začel z izvedbo himen obeh zavezniških držav, italijanskim gostom pa je izrekel prisrčne besede v pozdrav sam Richard Strauss. Med odličnimi osebnostmi so bili najvidnejši zastopniki iz političnega in umetnostnega življenja. Koncert se je zaključil z velikimi manifestacijami za prijateljstvo med Italijo in Nemčijo.

Letalska vojna na zahodu

Lizbona, 15. sept. AS. Iz Londona prihajajo poročila, da napravljajo nemške zažigalne bombe izredno veliko škodo. V vsej deželi je 1.400 oddelkov gasilcev, in v teh oddelkih je zbranih nad en milijon gasilcev, ki skušajo pomagati pri omejevanju požarov. Računajo pa, da nad dva milijona mož in žena mora sodelovati pri pomožnih delih za gašenje požarov.

Velik angleški parnik potopljen

Berlin, 15. sept. AS. Nemško bojno letalo je v pretekli noči v bližini angleške vzhodne obale potopilo 10.000 ali 12.000 tonsko angleško ladjo. Bomba je zadela parnik v polno in parnik se je takoj potopil.

Nova izzivanja na vzhodu

Angleži in sovjeti zbirajo čete ob turški meji

Sofija, 15. sept. as. Po poročilih iz Ankare je na turške politične kroge izredno vplivala novica, da se sovjetske čete zbirajo ob turški meji proti Perziji, prav tako pa zbirajo Angleži svoje čete ob turški meji v Siriji in v Iraku.

Ankara, 15. sept. as. Pričakovati je, da bo turška vlada na sedanjem zasedanju turškega parlamenta sklenila, da ne bo podala nobene izjave o turški mednarodni politiki in o mednarodnem položaju Turčije. Na zasedanju bodo govorili samo o vprašanjih turške notranje politike.

Seja turškega parlamenta

Ankara, 15. sept. AS. Danes se sestane turški parlament na jesensko zasedanje. Med drugim je na dnevnem redu ratifikacija podaljšanja za dva meseca trgovinske pogodbe med Turčijo in Švico. Ni izključeno, da bodo na to seje parlamenta odložene do začetka novembra.

Novi potresni sunki v Turčiji

Ankara, 15. sept. as. Po poročilih iz pokrajine Agri je prišlo do novih potresnih sunkov včeraj zvečer. Število žrtev še ni znano, prav tako pa tudi ne vedo za obseg škode, ki jo je napravil ta novi potres.

Ameriški vojaki zahtevajo višje plače

Newyork, 15. sept. as. Narodni odbor ameriške legije se je sešel v Milwaukeeju in sicer v državi Wisconsin. Izglasovana je bila resolucija, ki zahteva povišanje plače vojakom in ameriškim mornarjem. Višjo plačo zahtevajo zaradi tega, ker se je življenje zelo podražilo.

Uvedba latinice v nemških šolah

S prihodnjim šolskim letom bo v Nemčiji stopil v veljavo odlok ministrstva, v smislu katerega se bo v nemških šolah uvedla latinica mesto dosedanje gotice.

25 letnica smrti Gašperja Decurtiusa

Basel. Dne 30. maja 1916 je umrl znani katoliški švicarski sociolog dr. Gašper Decurtius. Ta sociolog si je pridobil, kakor znano, velike zasluge za izdajo okrožnice Rerum Novarum, katere 50 letnico letos obhajamo. Ob tej priliki so Švicarji izdali spominsko knjigo, v kateri je popisano delo tega pomembnega švicarskega socialnega delavca

---

Vojno poročilo štev. 468

Uspešni napadi v Vzhodni Afriki

Krajevni topniški napadi pri Tobruku

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil poroča:

Severna Afrika: Na bojišču pri Tobruku krajevni napadi pehote in delovanje topništva Osi.

Sovražnik je imel izgube in je pustil ujetnike v naših rokah.

Italijanska in nemška letala so bombardirala trdnjavo.

Sovražnik je metal bombe na Tripolis in na Benghazi. Nekaj poslopij je bilo poškodovanih in nekaj stanovanj domačinov razrušenih. Protiletalsko topništvo v Benghasiju je sestrelilo eno letalo.

Vzhodna Afrika: Angleško letalstvo povečuje svoje letalske napade in obsipava z ognjem iz strojnic naše prednje postojanke.

V odseku pri Uolšefitu je naše topništvo zadelo mnogo avtomobilskih sovražnih vozil, ki so vozila čete za okrepitev.

V odseku pri jezeru Tana je naša kolona pod poveljstvom podpolkovnika Giulia de Siva izvedla globok napad in je pri tem prisilila k premikanju velike sovražne sile.

Zaradi izredno srditih bojev se je sovražnik moral umakniti z velikimi izgubami. Naše čete so dokazale običajno junaštvo in napadalnega duha. Zlasti sta se odlikovala 14. skupina konjeniškega oddelka in 3. bataljon Galliano, ki so s ponovnimi napadi in protinapadi izsilili, da je sovražnik moral umakniti se razpršen.

Sovražna postojanka pri Tobruku zavzeta

Na bojišču, 15. sept. AS. Posebni dopisnik agencije Stefani poroča:

V noči na 14. september so italijanske in nemške čete po srditih bojih izbojevale nove krajevne uspehe na bojišču pri Tobruku, ko so zavzele postojanko v južnem odseku utrdbe.

Naši vojaki so po prvi zmedi sovražnika bili sprejeti s silovitim ognjem topništva in angleških strojnic, toda to je samo še pospešilo naš napad. V teku so napredovali za nekaj metrov in so premagali vse ovire ter se zagrizli z vso silovitostjo na sovražno postojanko. Vkljub srditemu sovražnemu odporu se je bitka zaključila tako, da je bila zavzeta sovražna postojanka. Pri spopadih med patrolami na drugih odsekih je imel sovražnik velike izgube. Pustil je dejansko na bojišču mrtve in ranjene, v naših rokah pa ujetnike, avtomatično orožje in drugo vojno gradivo.

Benetke, 15. septembra. AS. Včeraj je iz Opatije prišla v Benetke skupina 500 nemških bojevnikov, ki so bili na okrevanju v Opatiji. V Benetkah so jih tovariško sprejeli in pozdravili nemški konzul, zastopniki narodnosocialistične skupine in nemške kolonije, pri sprejemu pa je bilo tudi mnogo italijanskih državljanov. Gostje so se razdelili v skupine in obiskali umetnostne zanimivosti v mestu. Zvečer so se nemški tovariši vrnili v Opatijo.

Protestna spomenica proti Rooseveltu

Chikago, 15. sept. as. General Wood, predsednik odbora proti posegu v vojno in ki nosi ime »Amerika najprej« je izjavil, da bo v kratkem 59 najuglednejših ameriških osebnosti objavilo proglas, v katerem bo obsodilo zadnji Rooseveltov govor. Te osebnosti bodo izjavile, da je bil ta govor proti načelom ameriške demokracije. Spomenica pravi med drugim tudi to, da Rooseveltovega sklepa, da naj ameriške ladje streljajo na ladje Osi, ni odobril niti kongres, prav tako pa tudi ne ameriško ljudstvo.

»Prostovoljka štev. 1«

Berlin, 15. sept. AS. Berlinski listi objavljajo karikature in kratke ironične članke o Rooseveltovi soprogi, ki se je dala imenovati za podnačelnika civilne obrambe v Ameriki. Listi objavljajo te novice pod naslovom »Tajnica La Guardie« in »Ameriška prostovoljka št. 1«.

»Volkischer Beobachter« piše, da so poleg »sovražnikov št. 1« Združene države ameriške dobile sedaj še »prostovoljko št 1« in sicer v Rooseveltovi soprogi. Drugi listi pišejo, da bi bil naslov »tajnica La Guardie« prenizek za Rooseveltovo soprogo in zato so ji podelili položaj podnačelnika.

Ameriški parnik poškodovan na Rdečem morju

Berlin, 15. sept. AS. Nemška brzojavna agencija poroča iz New Yorka da je v okviru propagande za poseg v vojno državno tajništvo objavilo novico, ki pravi, da je bil v Sueškem kanalu poškodovan ameriški parnik »Arcansas«. Na parnik je bilo vrženih več bomb. Na ladji pa ni bil od posadke nikdo ubit, pa tudi ne ranjen.

Najboljši filmi na razstavi v Benetkah

Benetke, 15. sept. AS. V Napoleonovi sobi je Minister Pavolino razdelil letne narodne nagrade za najboljše filme, ki jih daje ministrstvo za ljudsko kulturo, potem pa tudi nagrade, ki jih podeljuje posebna ocenjevalna komisija pod predsedstvom Ministra. Izid je sledeč: režiserska nagrada Avgustu Geninu za film »Obleganje Alcazarja«. Nagrada za najboljšega avtorja je bila podeljena Amedeu Nazzariju za film »Caravaggio«. Za najboljšo igralko je dobila nagrado Alida Valli za film »Mali antični svet«. Nagrado za najboljšo scenerijo so dobili Emilio Cecchi, Mario Soldati, Alberto Latuada, Mario Confantini za film »Mali antični svet«. Nagrado za najboljšo glasbeno spremljavo je dobil Riccardo Condoni za film »Caravaggio«. Operatersko nagrado je dobili Arturo Gallea za »Romantično pustolovščino«. Scenografsko nagrado Guido Fiorini za film »Večne melodije«. Nagrado za najboljše kostume Gino Senzani za film »Tosca«. Nagrado za najboljši politično-vojaški vojni film je dobila Società Scalera za film »Možje na dnu«. Nagrado za najboljši dokumentarni film je dobil zavod L. U. C. E. za film »Piloti in pešaki v Sirti«. Nato je grof Volpi razglasil tudi podelitev nagrad, ki jih je vodstvo razstave podelilo udeležencem na IX. mednarodnem filmskem tekmovanju.

Mussolinijev pokal je dobil najboljši italijanski film »Železna krona«. Mussolinijev pokal za najboljši tuji film je dobil nemški film »Hhm Krueger«. Pokal Stranke je dobil film »Beli sneg« družbe Scalera-Film. Pokal Ministra za ljudsko kulturo je dobil nemški film »Povratek«. Pokal grofa Volpija za najboljšega igralca je dobil Zacconi Ermete za film »Gospod Bonaparte«. Pokal grofa Volpija za najboljšo igralko je dobila Luise Ullrich za film »Anneliе«, izdelek UFE. Nagrado Biennala je dobil zavod L. U. C. E. Pokale Biennala so še dobili sledeči filmi: švicarski film »Zlorabljena ljubavna pisma«. Madžarski film »Alter ego«. Španski film »Marianela«. Nemški film »Obtožujem«, italijanski film »Soprogi«. Plakete Biennala so dobili filmi: češki film »Veščа«, švedski film »Plešimo, mojster«, norveški film »Bastard«. Zlato kolajno Biennala je kot najboljši režiser dobil Pabst za film »Komedianti«.

Gospodarstvo

Predpisi o zbiranju, razdeljevanju in predelavi kož

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino glede na naredbo ministra za oskrbo in prehrano bivše kraljevine Jugoslavije z dne 17. februarja 1941, št. 200,

na podstavi člena 3. kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX, št. 291 in

smatrajoč za nujno potrebno, da se dopolnijo predpisi o zbiranju in trgovini surovih in strojenih kož,

odreja:

Člen 1. Z uveljavitvijo te naredbe se postavljajo zbiranje in trgovina surovih kož, govejih, konjskih, ovčjih, kozjih in svinjskih, kakor tudi njih predelovanje in trgovanje s strojenimi kožami pod nadzorstvo Visokega komisariata. Zbiranje in trgovina surovih kož se omejuje na trgovce, ki imajo posebno dovolilo, katero izda Visoki komisariat.

Člen 2. V ta namen morajo vložiti trgovci v desetih dneh po uveljavitvi te naredbe posebno prošnjo na Visoki komisariat, kolkovano s kolkom za L. 11.40, v kateri morajo navesti podatke o vpisu v trgovinski register, sedež tvrdke, priimek in ime zakonitega predstavnika tvrdke, opis prostorov za skladišče in njih zmogljivost, kakor tudi okraj, v katerem nameravajo poslovati.

Prostore za skladišče mora odobriti pristojno oblastvo, ki sme eventualno predpisati tudi njih preureditev, če jo smatra za potrebno.

Prošnji mora biti priložen imenik oseb, katerim nameravajo trgovci poveriti zbiranje kož pri mesarjih.

Vsaka sprememba v tem imeniku se mora prijaviti v desetih dneh od dne, ko je nastopila.

Člen 3. Trgovci, ki so upravičeni trgovati s surovimi kožami, ne morejo hkrati izvrševati obrti strojenja kož v okraju, v katerem zbirajo in imajo kože vskladiščene.

Člen 4. Od dne, ko stopi ta naredba v veljavo, mora vsakdo, ki zakolje sam ali dà po kom drugem zaklati goveda, konje (vštevši mezge in osle), ovce, koze ali svinje ali kupi take živali zaklane, toda še ne odrte, oddati kože teh živali izključno le kakemu pooblaščenemu trgovcu svojega okraja.

Kože se morajo izročiti v desetih dneh, odkar je bila žival zaklana ali odrta.

Odrte morajo biti živali strokovnjaško, tako, da ostanejo kože cele, biti morajo stehtane, meso in mezdra ostrgani, brez repnega stržena, osušene glede vode in krvi in brez drugih snovi.

Goveje kože se morajo izročiti brez gobca in rogov, telečje kože pa brez parkljev in glave, ki se odreže neposredno pod ušesi.

Člen 5. Trgovci s surovimi kožami morajo mesarjem s prejemnico potrditi prevzem kož z navedbo njih kakovosti, obmerov in cene in obdržati zaradi kontrole kopijo prejemnice, ki jo podpiše izročajoči mesar.

Člen 6. Trgovci morajo pritisniti na kože posebno znamenje in jih vpisati v poseben prevzemni in oddajni register. Drugi prevzemni in oddajni register morajo voditi tisti, ki kože strojijo. Organi, ki jih določi Visoki komisariat, kakor tudi organi javne varnosti imajo ob vsakem času pravico do vstopa v poslovne prostore pooblaščenih trgovcev in strojarn zaradi pregleda skladišč in registrov, ki se jim morajo dati na vpogled.

Člen 7. V desetih dneh, ko stopi ta naredba v veljavo, morajo vsi trgovci s surovimi kožami, javne in zasebne klavnice in vobče vsi, ki imajo po katerem koli naslovu surove goveje, konjske, ovčje, kozje in svinjske kože, prijaviti Visokemu komisariatu njih količino po teži, število in kakovost.

Enako prijavo morajo vložiti strojarne o surovih kakor tudi o strojenih kožah, ki jih imajo v svoji zalogi, četudi so že prodane.

Člen 8. Vsak pooblaščeni trgovec mora prijaviti Visokemu komisariatu do 10. dne vsakega meseca vse količine kož, ki jih je prevzel v prejšnjem mesecu od posameznih mesarjev, količine uvoženih kož in kož, ki jih je odstopil strojarjem. V enakem roku morajo prijaviti strojarji kože, ki so jih prejeli od posameznih pooblaščenih trgovcev ali uvozili, in strojene kože, ki so jih odstopili kupcem.

Prijavo je napraviti v dvojniku na posebnih obrazcih, ki jih predpiše Visoki komisariat.

En primerek trgovčeve prijave se mora poslati zaradi kontrole Prehranjevalnemu zavodu za Ljubljansko pokrajino.

Člen 9. Za vse goveje, konjske, ovčje, kozje in svinjske surove kože, ki jih nakupijo pooblaščeni trgovci, velja, da so pod zaporo Visokega komisariata in se odstopajo strojarnam samo na podstavi nabavnic v dvojniku, ki jih izda Trgovska in industrijska zbornica po razdelilnem načrtu, ki ga sestavi Zbornica in odobri Visoki komisar.

Člen 10. Cene, po katerih prodajajo kože mesarji trgovcem in ti strojarjem, določi Visoki komisar.

Člen 11. Pooblaščeni trgovec s surovimi kožami mora potrditi strojarni na nabavnici število, kakovost, obmere in cene prevzetih kož in obdrži primerek nabavnice, katerega je podpisal strojar.

Člen 12. Strojarne morajo izročene kože strojiti strokovnjaško in po predpisih Visokega komisariata.

Strojene kože so pod zaporo Visokega komisariata, ki jim določi prodajno ceno.

Strojene kože se oddajajo kupcem samo na podstavi nabavnic, ki jih izda v dvojniku Trgovska in industrijska zbornica po razdelilnem načrtu, ki ga sestavi Zbornica in odobri Visoki komisariat.

Člen 13. Strojar mora potrditi kupcu iz pokrajine na nabavnici število, kakovost, obmere in cene prodanih strojenih kož in obdrži primerek nabavnice, katerega je podpisal kupec.

Člen 14. Prevoz surovih kož iz javnih in zasebnih klavnic je dovoljen samo pooblaščenim trgovcem in strojarjem, ki pa morajo imeti nabavnico, katero je potrdil pooblaščeni trgovec.

Kože klavne živali ne sme klavec odposlati po nikomer drugem nego po osebah, omenjenih v prednjem odstavku.

Člen 15. Prevažalec kož mora imeti pri sebi primerek prejemnice, ki ga je potrdil mesar, ali nabavnico, ki jo je potrdil pooblaščeni trgovec ali pa strojar. Navedene listine morajo spremljati tudi železniške pošiljke.

Člen 16. Tvrdkam, ki se bavijo s strojenjem govejih in konjskih, ovčjih, kozjih in svinjskih kož, je prepovedano predelovati kože, ki bi jih ne dobili od pooblaščenih trgovcev ali ki niso pravilno uvožene iz drugih pokrajin ali iz inozemstva.

Člen 17. Vse pogodbe, ki nasprotujejo določbam te naredbe in so bile sklenjene pred dnem, ko stopi ta naredba v veljavo, se razveljavljajo; če se sklenejo po tem dnevu, so nične.

Kršitelji se kaznujejo v denarju do 5000 lir, v hujših primerih pa z zaporom do treh mesecev.

Vselej se blago zapleni in se sme odrediti začasna ali dokončna ustavitev trgovskega ali obrtnega obratovanja.

Kljub ustavitvi so proizvajalec, trgovec ali industrialec dolžni še nadalje plačevati plače in mezde delojemalcem ter davke in takse, ki gredo državi, pokrajini ali občinam.

Člen 18. Ta naredba, ki ukinja in nadomestuje naredbo ministra za oskrbo in prehrano bivše kraljevine Jugoslavije z dne 17. februarja 1941, stopi v veljavo z dnem objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana, dne 11. septembra 1941-XIX.

Visoki komisar
za Ljubljansko pokrajino:
Emilio Grazioli.

Nakup nekih vrst blaga le proti legitimaciji

Uradni list v Rimu objavlja zakonsko uredbo ministra za korporacije, ki pravi tole:

Čl. 1. Blago, našteto v čl. 4., se ne more prodajati drugače potrošnikom kot proti predložitvi legitimacije na osnovi čl. 3. uredbe o javni varnosti z dne 18. junija 1931. Začasno pa lahko to identitetno karto (legitimacijo) nadomeščajo drugačne izkaznice kot n. pr. članska izkaznica fašistične stranke, železniška legitimacija ali spoznavna knjižica, katero izdajo javne državne uprave.

Čl. 2. Prodajalec mora v priloženih registrih zabeležiti ime in naslov kupca, vrsto, količino in ceno blaga, prodanega vsakemu kupcu, z navedbo datuma in številke legitimacije, odn. drugih legitimacij, ki so začasno dopuščene. Za nakupe skupno do 20 lir ni zahtevana registracija.

Čl. 3. Ti predpisi se ne nanašajo samo na prodajalca na drobno, temveč tudi na producente in veletrgovce, kadar prodajajo naravnost potrošnikom.

Čl. 4. Vrste blaga, na katere se nanaša čl. 1., so naslednje: obleka, tekstilije vseh vrst in kakovosti, vključno za domačo opravo, obutev in predmeti iz usnja in kož, milo in čistilna sredstva na splošno, umetnostni predmeti trajne vrednosti, stroji in predmeti iz kovin.

Čl. 5. Proti kršilcem teh odredb se bodo porabljale kazenske sankcije po zakonu z dne 8. julija 1941-XIX, št. 645.

Določila o razdeljevanju racioniranih živil

Rimski uradni list objavlja ministrski dekret z dne 10. septembra o določilih za razdeljevanje živil.

Po tej uredbi mora vsakdo, ki razpolaga za družinsko potrošnjo pšenico, rž, ječmen, koruzo, riž in izdelke iz njih, olje, maslo in maščobe, zakonito zadržane seveda, ker je to blago izvzeto od obvezne oddaje ali kot producentu ali kot nameščencu itd., pa je dobil živilsko nakaznico za ta živila, odreči se porabi te karte in jo v petnajstih dneh po uveljavljenju tega dekreta vrniti občinskemu preskrbovalnemu uradu, ki mu jo je dal. Od tega roka dalje tudi nihče izmed navedenih ne sme sprejeti take karte.

Lastnik karte za sladkor in maščobe, ki poseduje samo eno ali več maščob, v petnajstih dneh po prejemu take karte, mora vrniti odgovarjajoče odrezke ter naročilnice za prihodnji mesec. Ostane pa v veljavi pravica lastnika karte uporabljati karto za druga živila. Prestopki bodo kaznovani po zakonu z dne 8. julija.

Opozorilo lastnikom tovornih avtomobilov

Opozorilo lastnikom tov. avtomobilov. Lastniki tovornih avtomobilov se opozarjajo na določilo § 4. obrtnega zakona z dne 5. novembra 1931., Služb. list št. 572-76, po katerem se sme obrt prevažanja blaga z motornimi vozili izvrševati samo na osnovi predhodnega obrtnega dovolila v smislu navedenega zakona, katero dovolilo se ne sme zamenjati z dovoljenjem za kretanje motornih vozil ali z oprostitvijo od takega dovolila. — Dalje se opozarja na čl. 50. pravilnika z dne 16. maja 1935., Služb. list št. 359-51, o prevozu potnikov in blaga z motornimi vozili, po katerem mora vozač tovornega avtomobila imeti s seboj kot izkaz prepis obrtnega dovolila. — Prekrški navedenih predpisov se kaznujejo, in sicer v prvoimenovanem primeru po § 398. obrtnega zakona z globo od 19 do 2200 lir, v drugoimenovanem primeru z globo od 9.50 do 570 lir. V primeru izostalega plačila se denarna kazen spremeni v zaporno po ključu 19 lir za 1 dan zapora.

Izpremembe v trgovinskem registru. Pri tvrdki Peko, družba z om. zavezo v Ljubljani, je vpisana kolektivna prokura Pircu Ivu iz Kovorja pri Tržiču. — Pri tvrdki »Lesex«, lesna industrija in trgovska družba v Ljubljani, je vpisan prokurist Bassi Guido v Ljubljani. — Pri tvrdki Franjo Šmalc je vpisana lastnica Ivanka Šmalc.

Italijanščina brez učitelja

TRI IN TRIDESETA LEKCIJA

Posebej o preteklem deležniku.

Pretekli deležnik v sestavljenih časih.

O preteklem deležniku v sestavljenih časih vemo doslej, da se ravná po svojem osebku v spolu in številu takrat, kadar tvorimo sestavljene čase z »essere« (ali tudi z drugimi »pomožnimi »glagoli: andáre, stáre, restáre, rimanére, venire), — da pa ostane nespremenjeni in v moški obliki, kadar tvorimo sestavljene čase z »avere«.

Tako:

sóno partíto — odšel sem, sóno partíta — odšla sem, v množini: siámo partíti — odšli smo, in: siámo partíte — odšle smo, itd.;

toda:

hò trováto — našel sem, ista oblika pa tudi za: našla sem, našli smo, našle smo itd.

To ste vedeli že doslej. Nocoj pa že lahko izdam, da ta »nespremenljivost« preteklega deležnika pri »avere« ni tako stroga! Ne da bi se pregrešili zoper pravilnost, lahko namreč rečemo hò trováto tre rôse in stráda (naše lsem tri vrtnice na cesti), poleg: hò trováto tre rôse in stráda.

Seveda moram prositi, da si ta stavek nekoliko natančneje ogledate. Pretekli deležnik se tu ni ravnal po osebku (kakor pri »partíre«: sóno partíto, sóno partíta — kdo ali kaj?), marveč po predmetu (ali objektu) v 4. sklonu, ki po njem vprašujemo s: koga ali kaj? Našel sem — koga ali kaj? Rože — predmet v 4. sklonu. In po njem se je ravnal pretekli deležnik!

V takih primerih nam je dana prosta izbira, da po svojem okusu in volji ravnamo s preteklim deležnikom po predmetu v 4. sklonu — ali pa ne. En sam primer imamo, da se pretekli deležnik mora ravnati po predmetu v 4. sklonu, in tega si, prosim, dobro zapomnite. Če je predmet v četrtem sklonu izražen z nepoudarjenim osebnim zaimkom (edn. lo, la, mn. li, le), ki stoji kajpak vedno tik pred glagolom, potem se pretekli deležnik v spolu in številu ravná po tem predmetu. Torej: Erano tre rose in strada, e le ho trovate (bile so tri vrtnice na cesti in sem jih našel).

Nič novega Vam ne bom povedal, če bom opozoril na naslednje: Glagol, ki more imeti ob sebi predmet v 4. sklonu (vprašanje: kóga ali kaj?), se imenuje »prehoden« (tranzitiven). Glagol, ki takega predmeta ne morejo imeti, je »neprehoden« (intranzitiven). Recimo: glagol dirjati — galoppáre, je neprehoden glagol, ker pri njem ne morem vprašati: dirjam »koga ali kaj«? Vzemimo primer: Konj je dirjal — il cavállo ha galoppáto. Kobila je dirjala — la caválla ha galoppáto, nikakor ne: ha galoppata! Iz tega se nam razodeve razlika med prehodnimi in neprehodnimi glagoli, v kolikor se tiče preteklega deležnika pri sestavljenih časih z »avere«.

Rekli bomo zato sledeče:

1. Prehodni glagoli, ki tvorijo sestavljene čase z »avere«, se v obliki svojega preteklega deležnika lahko ravnajo po svojem predmetu v 4. sklonu ali pa ga ohranijo nespremenjenega v moški obliki ednine. Obvezno se morajo ravnati po njem, če je ta predmet nepoudarjeni osebni zaimek »lo«, »la« oz. »li«, »le«.

2. Neprehodni glagoli, ki tvorijo sestavljene čase z »avere«, ohranjajo pretekli deležnik vedno nespremenjen v moški obliki.

Nekaj vaj.

Prevedite (pretekli čas je povsod passato prossimo):

Iskal sem svoje robce. Zakaj nisi pozdravila svojega učitelja? Ali ste kupili svinčnik? Si videl knjige, ki sem jih kupil za svojega brata? Koliko pisem si prejel? Trgovec je odpotoval; ali je odpotovala tudi njegova sestra? Si že videl knjige, ki jih je kupil stric? Ti dečki so marljivi; vedno sem jih ljubil.

Berilo.

Légge di compensazióne.

— Hò perdúto i dênti, però mi sóno rafforzáte in tal môdo le gengive che schiáccio i cíbi più dúri.

— Mio cáro, la natúra prôvvida ha léggi di compensazióne. Pêrdi un ôcchio? Nell'áltro si svillúppa sêmpre più la virtù visiva. Divênti sórdo da un orécchio? L'áltro acquista un udíto più acúto.

— Ora capísco perchè quándo úna gámba è più córta, l'áltra è sémpre più lúnga.

Kmetijstvo na letošnjem velesejmu

Ljubljanski velesejem, ki je bil za našo deželo vedno sijajna revija trgovine in industrije in neutrudljiv borec za povzdigo našega kmetijstva, bo potekel letos od 4. do 13. oktobra pod pokroviteljstvom Eksc. Visokega Komisarja v novem razmahu. Letos prvič bo naš velesejem navezal obširnejše stike z industrijo in trgovino ostalih pokrajin Kraljevine, obenem pa bo nudil našim potrošnikom z najrazličnejšimi razstavljenimi izdelki popolno sliko narodne italijanske proizvodnje. Velesejem bo z razstavami najboljših krajevnih izdelkov obiskovalcem iz drugih pokrajin prikazal krajevno proizvodnjo v popolni sliki gospodarskih značilnosti naše pokrajine. Pri tem bo velika skrb posvečena našemu poljedelstvu.

Kmetijska razstava bo upoštevala današnje prehranjevalne prilike in tozadevno reorganizacijo v kmetijski delavnosti. Podala bo čim popolnejšo sliko današnjega stanja kmetijstva pri nas, smer za izboljšanje kmetijske proizvodnje in poudarila važnost našega kmetijstva za prehrano.

Razstava bo imela tri glavne oddelke. Znanstveni in poučni del bo nazorno prikazal talne in podnebne prilike v naši pokrajini, rastlinsko prehrano s praktičnimi primerjalnimi poskusi v vegetacijskih loncih, razna domača in umetna gnojila, njihovo sestavo, pravilno ravnanje in medsebojno mešanje z uporabnimi navodili. Dalje živalsko prehrano z raznimi vrstami domačih in tržnih krmil z ozirom na njihovo sestavo, odstotek hranilnih snovi, kalorično vrednost, prebavljivost in pravilno pripravo. V tem oddelku bodo predočeni tudi podatki o naseljenosti kmečkega življa, velikosti posestev, število posameznih objektov, višina pridelka, kmečka prosveta in literatura.

Praktični del bo obsegal glavne kmetijske proizvodne panoge, ki so važne za lastno prehrano in bo imel 9 odsekov.

Poljedelski odsek bo predočil sedanje stanje poljske proizvodnje, glavne vzroke nizkih pridelkov ter način in pota za dvig najvažnejših njivskih in travniških kultur. S slikami in prerezi bodo nazorno prikazane poljske in travniške površine po kulturah, dalje pravilni in pomanjkljivi načini obdelave zemlje, oranje z modernim in oranje z lesenim plugom, vpliv ročne in strojne setve, važnost dobrega semena, vpliv pravilnega in napačnega gnojenja na količino in kakovost pridelkov. Poudarjeno bo pravilno pridelovanje semenskega žita, krompirja in fižola. V zvezi s tem bodo razstavljena gnojila, kmetijski stroji, semena in sredstva za zatiranje rastlinskih škodljivcev.

Vrtnarski odsek bo razstavil zanesljive sortne vzorce zelenjadi, ki so priporočene za naše kraje, dalje praktične tehnične pripomočke za pridelovanje zelenjadi, zlasti vrtno orodje, sredstva za gnojenje in zatiranje škodljivcev, pripomočke za spravljanje, predelavo in konzerviranje zelenjadi, n. pr. sušenje stročjega fižola, uzimovanje endivije, zeljnatih glav in karfijole, kisanje zelja itd. Urejeno bo tudi vzorno kompostišče in vzorec kmečkega vrta.

Sadjarski odsek bo predočil proizvodnjo sadja v slikah in modelih ter podal glavne principe za pravilno vzgojo, oskrbovanje sadnega drevja, zaščito proti škodljivcem in boleznim, tehnične pripomočke in zatiralna sredstva. Manjkal tudi ne bo sadni sortiment po okrajih Ljubljanske pokrajine ter sadni izdelki, zlasti suho sadje in konzerve ter priprave za predelavo in konzerviranje sadja.

Vinarski odsek bo razstavil vina iz sortimenta, ki je določen za vinorodne predele Ljubljanske pokrajine in bo razstavljeno okrog 30 vzorcev sortnih vin. V poučnem delu vinarske razstave bo prikazano sedanje stanje našega vinogradništva: trsni izbor, pravilni in nepravilni način vzgoje, trsne bolezni in škodljivci ter njihov način zatiranja.

Razstava **malih živali** bo praktično predočila, kako naj se intenzivno uredi malo gospodarstvo, kakšne koristi nam isto daje in kako se izkoristijo proizvodi reje malih živali. Od kuncev in kokoši bo prikazala predvsem gospodarske težke pasme, to so zajci za meso in kokoši za meso in jajca. Razen razstave živalic bo v tem odseku organiziran tudi poučni del, kjer bodo razstavljene naprave za rejo živali in razni načrti in modeli hlevov, gnojišč, ensilažnih jam itd. V slikah, diagramih in načrtih bo predstavljeno stanje naše živinoreje, vrednost in sestava posameznih krmilnih sredstev, praktični načini za sestavo krmil, v kolikor to ne bo pokazano že v znanstvenem in poučnem oddelku.

Mlekarska razstava bo predočila mlečno produkcijo in uporabo mleka v Ljubljanski pokrajini, preskrbo Ljubljane z mlekom ter načine, kako naj mlečno produkcijo zvišamo in organiziramo zbiranje ter predelavo mleka.

Čebelarska razstava bo pokazala umno kmečko in pridobitno čebelarstvo, vzrejo čebelnega zaroda, važnost čebel za sadjarstvo, oploditev cvetja, hranilno in zdravilno vrednost medu, tehnično porabo voska in razne čebelarske pripomočke.

Oddelek gozdnih zdravilnih in aromatičnih zelišč bo predočil važnost za ljudsko prehrano in zdravstvo. Razstavljena bodo zelišča, ki se uporabljajo kot čajni in kavni surogati, zelišča za napravo pralnih in čistilnih sredstev, zelišča za preparate za uničevanje mrčesa, zelišča za destilacijo, parfumerijo, slaščičarne, drogerije in veterinarstvo.

Razstava gob bo prirejena v zvezi z razstavo gozdnih zelišč. Gobe so zlasti v današnjem času važno sredstvo v prehrani. Razstava bo obsegala vse vrste jedilnih gob, njihovo nabiranje, sušenje, konzerviranje in načine priprave jedil ter prikazala organizacijo prodaje.

Tretji odsek kmetijske razstave bo obsegal prehrano. Tu bo razstavljen nazorni material o prehrani, predvsem načini naše ljudske prehrane, vrednost posameznih živil, izražena v hranilnih enotah, pregled izvajanja nadzorstva nad živili ter organizacija kolektivne prehrane, kamor spadajo šolske in ljudske kuhinje. V tem oddelku bo podal Prehranjevalni zavod Visokega Komisariata za Ljubljansko pokrajino pregled svojega delovanja, predvsem racioniranje prehrane, možnost prehrane z lastnimi pridelki, navezanost na uvoz itd.

Vzporedno s kmetijsko razstavo Ljubljanske pokrajine pa bodo tudi ostale pokrajine Kraljevine priredile svojo skupno kmetijsko razstavo, s katero bodo pokazale svoje uspehe in pridobitve v zadnjih dvajsetih letih v poljedelski proizvodnji.

Dublin v spomin Brunu Mussoliniju

Dublin, 15. sept. AS. V veliki frančiškanski cerkvi je bila maša zadušnica za Bruna Mussolinija. Cerkvenega opravila so se udeležili italijanski poslanik z osebjem poslaništva, vodstvo Fašističnih organizacij in celotna italijanska kolonija. V cerkvi je bilo nad 2000 vernikov, ki so verno poslušali spominski govor v italijanščini in v irščini, ki ga je imel voditelj frančiškanskega reda na Irskem.

Kraljevo poslaništvo je v avgustu prejelo mnogo sožalnih pisem od poslancev, senatorjev, političnih voditeljev in številnih irskih osebnosti ter je sedaj tem osebnostim dostavilo spominsko poslanico kapitana Mussolinija.

Nazadovanje ameriškega vpliva na Kitajskem

Šanghaj, 15. sept. AS Predsednik ameriške trgovske zbornice v Tiencinu je potoval skozi Šanghaj in je izjavil časnikarjem, da se je vsa ameriška gospodarska delavnost na severnem Kitajskem ustavila, ko so bili zaplenjeni ameriški kapitali v tem delu Kitajske. Še pred kratkim je živelo v Tiencinu 3.000 ameriških državljanov, sedaj pa jih živi tam samo še 250 vštevši misijonarje.

Drobne

Sofija, 15. sept. AS. Včeraj so v vsej Bolgariji slovesno proslavili rojstni dan prestolonaslednika princa Simeona. V vseh cerkvah so bile slovesne zahvalne službe božje.

Oporto, 15. sept. as. Med včerajšnjo kolesarsko tekmo sta se v Fosu podrli dve tribuni za gledalce. 60 oseb je bilo ranjenih.

Cenjenim inserentom

vljudno sporočamo, da sprejemamo oglase za »Slovenca« vsak dan le do 12 opoldne.

Iz zadružnega registra. Pri Gospodarski zvezi je vpisan za sopodpisovanje upravičeni nameščenec zadruge Novljan Alojzij. — Pri Konjerejski zadrugi za Slovenijo v Ljubljani so izbrisani člani upravnega odbora: Brenčič Miha, Jan Jakob, Jenko Franc, Stuhec Alojzij, Lebar Jože, vpisani pa so Palme Jože, Šemerl Anton, Petan Franc, Majde Janez in Kržičnik Anton.

Likvidacija. Lesna družba za eksport lesa z om. zavezo v Ljubljani, likvidator Simončič Slavko.

Nov gospodarski list v Belgradu. Preteklo soboto je začel izhajati v Belgradu tednik »Srbsko selo« (Srbska vas), ki je namenjen srbskemu kmetijstvu. List izhaja v tiskarni Vremena.

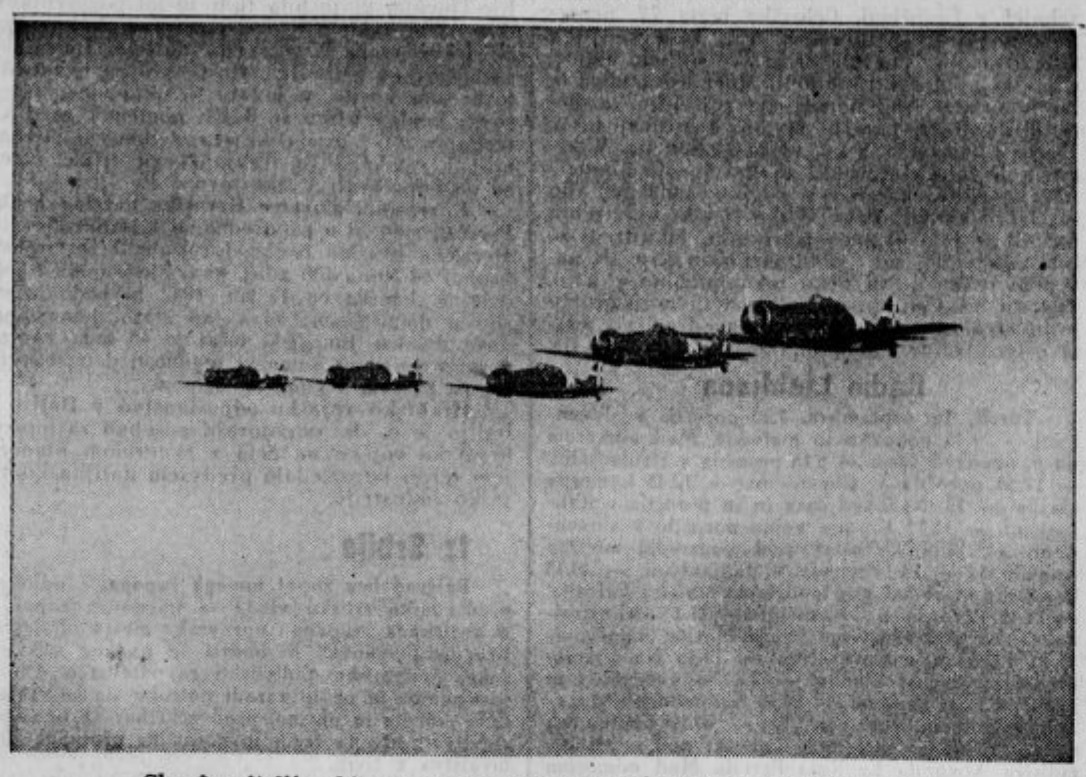

Skupina italijanskih lovcev ki vsak dan prizadevajo sovražniku izgube.

Duhovni svetnik Franc Močnik

Šele pred kratkim, na Veliko Gospojnico, smo imeli slovenski duhovniki v nadškofijskem konviktu v Slavonski Požegi vesel dan: zlato sv. mašo g. Alojza Cilenška, župnika iz Poljčan in znamenitega slovenskega hribolazca. Na dan Male Gospojnice smo bili vsi potrti in žalostni: pokopali smo enega najvzornejših lavantinskih duhovnikov, g. Franca Močnika, duh. svétnika in župnika iz Stopre pri Rogaški Slatini.

Rojen 15. avgusta 1877 v Negovi pri Radgoni je dovršil študije v Mariboru in bil l. 1902 iz tretjega leta bogoslovja posvečen v mašnika. Polnih dvanajst let je služil za kaplana pri Sv. Tomažu nad Ormožem. Od ondot je prišel za župnika k Sv. Štefanu v Žusmu, pred dvema letoma v Stoprce pri Rogaški Slatini.

Pri Sv. Tomažu je še danes v tako dobrem spominu kakor menda nobeden kaplanov v zadnjih petdesetih letih. Tedanji njegov predstojnik svetniški dekan Cof ga je vedno stavil za zgled drugim duhovnikom. Vsak dan, poleti in pozimi, ob nedeljah in delavnikih, je bil ob štirih, ko je zvonilo jutrnico, v spovednici. In so prihajali ljudje k njemu trumoma k spovedi, ker so čutili njegovo svetost, okušali pa tudi njegovo srčno dobroto. Tudi v zavodu je vsako jutro ob petih (po starem času ob štirih), ko so se začele svete maše, že klečal v hišni kapeli, na klečalniku ob strani, da ne bi bil komu napoti — skromen in ponižen, kakor je bil vse življenje. Kakor otrok je držal roke sklenjene, ves pogreznjen v molitev in v skrivnosti sv. maše, ki se je vršila pred njim na oltarju. In kakor so ljudje na župnijah občudovali njegovo pobožnost pri sv. daritvi, tako mi je tukaj njegov bivši dekan g. Lom iz Šmarja rekel: »Kako lepo je maševal!« Bil je pač svetniška duša! Kot pridigar preprost, a vsaka beseda je prišla iz globokovernega in nežno čutečega srca, zato je našla pot v srca poslušalcev. Po zgledu božjega Učenika goreč in skrajno natančen katehet. Zelo pri srcu so mu bili dijaki. Sodim, da bi brez njega Slovenci ne imeli pisatelja Štanka Cajnkarja. Močnik ga je spravil v šole, zlasti v prvih letih po očetovsko skrbel zanj.

Bolehati je moral že ves zadnji čas, dasi ni nikomur nič omenil, ali celo potožil. Le ko že ni mogel nič več, so mu poklicali hišno zdravnico dr. Rutarjevo, ker je bilo jasno, da je nevarno. Pa mu ni mogla več pomagati in je po smrti bridko jokala, ko mu tudi v bolnišnici niso mogli.

Vsi sosedi ga hvalijo kot izredno dobrega, postrežljivega in zvestega soseda, ki je vedno rad pomagal in se za božjo čast ni zbal nobenega truda, nobene žrtve. Tako je vsako leto na Veliko Gospojnico spovedoval, pridigal in maševal v romarski cerkvi na Tinskem, pa je popoldne šel k dve uri oddaljenemu Sv. Roku pri Šmarju, tam spet spovedoval in pridigal. Velikega častilca presv. Srca je božji Učenik poklical k sebi na prvi petek v mesecu, pokopali smo ga, ko se je pripravljala Cerkev že na praznik Marijin. Upamo, da ga je Marija varno privedla k božjemu Srcu in se sedaj na njem srečen odpočiva.

Pri pogrebu je bila iz bratske prijaznosti moška osnovna šola z g. ravnateljem Ladislavom Berškom in čč. ss. usmiljenke z dekliško šolo. Belooblečeni otroci so nosili cvetje in venec duhovnikov sobratov ter so zasuli s cvetjem grob ob grobnici oo. frančiškanov. Udeležilo se je pogreba nad osemdeset slovenskih duhovnikov in slovenski zdravnik g. dr. Drnovšek. Pred državno bolnišnico, med potjo in ob grobu je pretresljivo pel zbor slovenskih duhovnikov pod vodstvom g. prof. Gregorja Zafošnika. Tudi lepo število požeških meščanov je bilo na pokopališču. Bog vsem povrni! Zlasti smo dolžni zahvalo za njegovo velikodušno požrtvovalnost g. mestnemu župniku in častnemu kanoniku Franju Pipiniču, ki je ob asistenci gg. arhidiakona Fr. Tovornika in župnika Vinka Munda, ki mu je bil g. Močnik pri Sv. Tomažu veroučitelj, vodil pogreb. Dalje gre zahvala našemu mlademu g. ravnatelju Miju Jeliču, ki je tudi ob tej žalostni priložnosti pokazal svoje blago srce. Srčna zahvala tudi g. dekanu v p. Lesniju in g. župniku v p. in nadšk. duhovnemu svétniku Vincijanoviču. Bog bodi vsem bogat plačnik!

Ti pa, dragi France, počivaj v miru!

Ks. Meško.

Razpis študijskih podpor za slovenske medicince v Padovi

Razpisanih je 10 študijskih podpor po 1000 lir letno za slovenske študente, arijskega pokolenja, pristojne v novo Ljubljansko pokrajino, ki se bodo vpisali v študijskem letu 1941-42 na medicinsko fakulteto Kr. univerze v Padovi.

Za podelitev teh podpor bodo merodajni dosedanji študijski uspehi in gmotni položaj prosilca ter njegove družine.

Reflektanti morajo predložiti sekretariatu Kr. univerze v Padovi do 31. oktobra 1941 (ob 12. uri) svoje nekolkovane prošnje, naslovljene na gosp. rektorja označene univerze, opremljene z naslednjimi listinami:

a) Spričevala o doslej opravljenih izpitih na medicinski fakulteti. Kdor se vpisuje prvič na medicinsko fakulteto, predloži zrelostno spričevalo.

b) Potrdilo pristojnega občinskega urada, da je prosilec Slovenec in da je pristojen v eno izmed občin Ljubljanske pokrajine.

c) Izkaz o gmotnem položaju prosilca in vseh rodbinskih članov z navedbo prepisanih davščin. (»Imovinski izkaz«, potrjen od občine, sodišča in davčne uprave.)

Predlože naj se tudi vse druge listine, ki osvetljujejo prosilčev primer.

V prošnji mora prosilec pod svojo odgovornostjo navesti, da ni židovskega porekla in označiti naslov svoje družine, kakor tudi svoj naslov v Padovi.

Prošnje, ki bodo vložene po določenem roku ali, ki ne bodo opremljene s prepisanimi prilogami, ne bodo vzete v pretres. Listine, izstavljene v slovenskem jeziku, morajo biti prevedene v italijanščino. Izvirniki, prepisi in prevodi morajo biti overovljeni od Visokega Komisariata za Ljubljansko pokrajino.

Študijske podpore se bodo izplačevale v dveh enakih obrokih. Prvi obrok prejme slušatelj takoj po pravilno izvršenem vpisu na medicinski fakulteti v Padovi, drugega pa tekom meseca februarja, pri čemer mora kandidat dokazati, da je redno obiskoval predavanja in da je prejel inskripcijske podpise.

Študijska podpora bo odvzeta onim, ki ne bi marljivo obiskovali predavanj, ki bi bili disciplinsko kaznovani alj ki bi odšli na kako drugo univerzo.

Rektor: Carlo Anti, l. r.

Italija skrbi za šolstvo v Albaniji

Po prihodu v Albanijo so se italijanske oblasti lotile vsestranskega obnovitvenega dela ter so pričele posvečati posebno pozornost šolskemu vprašanju, ki je bilo zelo zaostalo. Šolska poslopja so bila nezdrava ali jih pa sploh še ni bilo. Zato je italijanska šolska oblast odredila takoj zidanje precejšnjega števila novih šol tako po mestih, kakor tudi na deželi. Italijansko obnovitveno delo v Albaniji so za nekaj časa prekinili vojni dogodki v Grčiji, sedaj pa, ko je vojna v tem delu Evrope zaključena, se zopet lepo nadaljuje. Za novo šolsko leto bodo samo v Tirani odprli več novih šolskih poslopij. Razen tega so pripravili tudi okoli deset novih šolskih knjig, ki albanskemu ljudstvu prikazujejo razvoj lastne zgodovine in kulture. Vse šole so dobile tudi slike albanskega junaka Skender bega. Prosvetni minister Eksc. Bottai se trudi, da bi s temi reformami čimprej dvignil albansko šolstvo in ga približal višini šolstva v ostalih naprednih državah, predvsem v Italiji.

Cesta Planina-Ljubljana se že modernizira

Zemeljska dela so se že začela na dveh odsekih — Cesta bo sodobno speljana in bodo odpravljeni prehudi ovinki

Med vsemi javnimi deli, ki so bili določeni za Ljubljansko pokrajino, je brez dvoma največje modernizacija glavne cestne zveze Ljubljana-Planina—meja Ljubljanske pokrajine. Ta cestna zveza je za Ljubljano v novih razmerah izrednega pomena, saj je takorekoč edina cestna zveza, ki nas veže s Trstom in dalje z vso Kraljevino. Medtem, ko je ta cesta v tržaški pokrajini od meje pokrajine v Kačji vasi pa do Trsta sodobno izpeljana in asfaltirana, je prav stara cesta od Planine do Ljubljane nujno potrebna temeljitih popravil kar se tiče smeri ceste same, tembolj pa potrebna primerne površinske obdelave, ki bi enkrat za vselej odstranila z nje prah in blato in jo hkrati napravila dovolj odporno za cestni promet.

Cesta od Ljubljane do Planine je dolga 45 km in je po proračunu za nje modernizacijo bilo dovoljenih vsega skupaj 22 milijonov lir. Ker v Italiji vodi ureditev in modernizacijo državnih cest državno podjetje A. A. S. S., je tudi modernizacijo te ceste prevzelo to podjetje. Najprej je bila cesta razdeljena v štiri gradbene odseke. Prva dva segata iz Ljubljane do srede vrhniških serpentin nekako do Raskovca, tretji od Raskovca do Kalc, četrti pa od Kalc do Kačje vasi na meji Ljubljanske pokrajine. Ker so v načrtu obsežna zemeljska dela, ki bodo zahtevala precej časa, so bili posamezni odseki hitro oddani tvrdkam, ki so sposobne v razmeroma kratkem času dobro opraviti ta velika cestna dela. Prva dva odseka od Ljubljane pa do srede vrhniških serpentin je dobilo znano gradbeno podjetje inž. Dukič iz Ljubljane, ki je prevzelo tudi gradbena dela na zadnjem odseku od Kalc do Kačje vasi. Medtem, ko bo podjetje Dukič zgradilo in modernziralo nekaj nad 30 km državne ceste, bo tretji okrog 10 km dolgi odsek modernizirala priznana gradbena tvrdka iz Milana. Tako so se sedaj že začela ta gradbena dela, ki bodo v celoti zahtevala 22 milijonov lir.

Nekako pred mesecem dni je s prvimi gradbenimi deli začelo podjetje Dukič in sicer na četrtem odseku od Kalc do Kačje vasi. Prav v tem odseku ima državna cesta velike in hude ovinke v Kalcah. Prav tako je zelo neroden Grčarevski klanec, ki se končava s hudimi ovinki. Modernizirana cesta bo presekala te ovinke z neprimerno bolj blagimi loki in bo šla čez te stare ovinke v popolnoma novi smeri. Zato bodo na nekaterih mestih speljali novo cesto skozi globoke useke, drugod pa čez visoke nasipe. V Kalcah so v zadnjem mesecu ta preložitvena dela že lepo napredovala. V polnem teku pa so tudi preložitve v Grčarevskem klancu. Doslej dela okrog 100 delavcev in bi podjetje rado nastavilo še več težakov zato, da bi šla ta obsežna zemeljska dela hitreje izpod rok. Prav v tem odseku pa gre cesta razmeroma po samotnih krajih. Hkrati tudi bližnje vasi nimajo mnogo prebivalstva. Zaradi tega je med domačini težko dobiti večje število delavcev. Da bi odpomoglo tem težavam, je podjetje Dukič ustanovilo in uredilo na tem odseku že dve delavski kuhinji, v katerih bo nudilo tečne obede vsemu zaposlenemu delavstvu, ki bi prišlo tudi iz drugih krajev in torej ne bi moglo hoditi domov na kosila in večerje. Škrb podjetja za delavstvo se bo gotovo izplačala, saj bo modernizacija ceste z večjim številom delavstva lahko hitreje napredovala. Hkrati pa kaže ta gesta podjetja vsega priznanja vredno socialno skrb za delavstvo.

Na tretjem odseku je tudi gradbeno podjetje iz Milana že začelo z delom. Na tem odseku je zaposlenih nekaj manj delavcev in popravljajo sedaj most v Dolenjem Logatcu, v kratkem pa se bodo tudi na tem odseku začela obsežnejša dela. Podjetje Dukič namerava v kratkem začeti z delom tudi na ostalih dveh odsekih od Ljubljane do Vrhnike. Tu bo lažje dobiti delavce, saj so ves čas ob cesti večja naselja, iz katerih bodo domačini radi prijeli za delo. Letos bodo opravljena seveda le zemeljska dela. Preložili bodo cesto, kjer bo to potrebno, izkopali useke in nasuli nasipe. Čez zimo in zgodnjo pomlad se bo cesta utrdila in uležala, nato bodo začeli na novih odsekih graditi pravo cestno podlogo. Ko bo opravljeno tudi to, bo dobila cesta še površinsko obdelavo. Obe podjetji, ki gradita to najvažnejšo prometno zvezo, vodi želja, da bi bila cesta čim prej dokončno urejena, kar bi bilo v veliko korist gospodarstvu vse pokrajine.

knjige po 5 lir

Prelepe zgodbe o korajžnem lovcu Petru in brhki planšarici Jerci govovo še ne poznate. Pisatelj Jalen jo je opisal v knjigi »TROP BREZ ZVONCEV«, ki spada med naše najlepše lovsko-planinske povesti. V njej je podan ves čar gorenjskih vršacev s krasnimi opisi lova na gamse in ruševce in lepota planinskega sveta.

Knjiga »TROP BREZ ZVONCEV« bo imela nad 200 strani s slikami in izide 1. oktobra kot prvi zvezek »Slovenčeve knjižnice«.

Prva zbirka Slovenčeve knjižnice bo obsegala 24 knjig najrazličnejših zanimivih leposlovnih povesti in romanov. Knjige bodo izhajale vsakih 14 dni.

Knjige lahko naročite že sedaj z dopisnico pri Upravi »Slovenca« ali pri zastopnikih »Slovenca«, »Slovenskega doma«, »Bogoljuba« in »Domoljuba«.

Najbolje je, da se naročite na vso zbirko (24 knjig) naenkrat, s tem nam olajšate delo, sami pa boste dobili zato knjige brez poštnine dostavljene na dom.

Vsaka knjiga samo 5 lir

„Slovenčeva knjižnica", Ljubljana, Kopitarjeva ulica 6

Družinska sreča in oblast

Preteklo sredo, dne 10. t. m. je sveti oče Pij XII. spet sprejel v skupni avdienci mnogo novoporočencev, katerim je govoril o družinski oblasti in družinski sreči. Iz njegovega govora, ki ga med drugim prinaša tudi »Osservatore Romano« od 11. t. m., posnemljemo te-le misli:

Vsa oblast izvira od Boga, prav tako izvira od Boga očetna oblast v družini, ker je naš prvi človek in oče Adam od Boga sprejel to oblast ter je bil prvi ustvarjen, medtem ko je Eva bila ustvarjena še le za njim. Sveti oče se obrača h krščanskim materam ter jim veli, da je tako že po njihovi naravi njihovo žezlo ljubezen ter naj si zato ne prisvajajo v družini drugega žezla. Novo poganstvo pa je družino razdejalo ter vzelo možu in ženi v družini tisto veljavo, ki bi jo po naravi morala imeti. Zlasti pa je novi poganski nauk, ki ga svet dandanes tako obožuje, vzel družinski materi, vzel ženi njeno veliko dostojanstvo. Nato kliče sveti oče, da je spet treba vrniti se nazaj k tistim naukom, ki družino posvečujejo ter ji dajo tisto veliko notranjo silo in moč, da more kot celica vsakega človeškega organizma spet prekvasiti človeški rod. V ta namen pa se morata oče in mati v družini docela zavedati svoje velike dolžnosti in odgovornosti pri vzgoji svojih otrok. V tem je vsa družinska oblast, ki se ji nikakor ni mogoče odreči, v skupnem družinskem ognjišču je tudi vsa sreča.

Te na kratko navedene misli vrhovnega poglavarja vsega krščanskega sveta, nam morajo znova dati misliti, kako nujno potrebno je, bolj skrbeti za naše slovenske družine. Materialistično naziranje, ki se je zadnja leta vedno bolj kazalo tudi v družinah in družinski vzgoji, more roditi za naš narod le pogubo. Zmaterializirani čas pa je v svojem razvoju imel tudi to posledico, da je socialne in gospodarske razmere tako presukal, da je družina rada ali nerada postala njihov plen.

Če govorimo o novi dobi, ki naj pride, o zarji novih časov, ki se napovedujejo, moramo gledati, da bodo ti časi ustvarili tudi nove socialne razmere, ki bodo bolj upoštevale duhovno rast in oblikovanje človeka, kakor pa so ga upoštevale sedanje razmere, ki so duha izgnale in oboževale le telo in računale le s telesnimi silami.

Najprej pa je treba razmere tako preurediti, da bo vsaka družinska mati zares mogla biti družinska svečenica, duhovnica v sredi svoje družine ter da ji ne bo treba več pehati se za vsakdanji kruh. Morda se bo to celo kakemu modernemu kristjanu zazdelo zastarelo naziranje, vendar moramo na ves glas povedati, da brez požrtvovalnih mater, ki se vse izživljajo v žrtvah za svojo družino, ne bo mogoče doseči preroda družin in ne preroda našega naroda. Žena in mati nikakor ne sme več biti tista, katera naj bi ves božji dan živela zunaj svoje družine ter si služila kruh, da ga potem more deliti s svojim možem in svojimi otroki. Delo in zaslužek je stvar moža. To je tisto, kar njegovi domači veljavnosti daje naglas in poudarek. Žena pa je v območju družinice ljubeča skrb, katera naj vlada s svojo ljubeznijo in svojimi materinskimi žrtvami. Prerod naših družin je torej ne le moralnega, marveč tudi socialnega in gospodarskega značaja. Prvi pogoj pa je kajpada ta, da bo vsak oče in vsak mož od svojega dela dobil tak delež, da bo mogel svojo družino pošteno preskrbeti ter otrokom zagotoviti tudi primerno premoženje s tem, da bo za nje ne le garal, marveč za nje tudi varčeval, ne da bi mu pri tem manjkalo tistega, kar je za redno vsakdanje življenje neobhodno potrebno. V tem je velik kos našega socialnega vprašanja.

Na drugi strani pa je še bolj res tudi to: Najsi bodo socialne in gospodarske razmere še tako sijajne, vendar ne bo mogoče govoriti o obnovi naših družin, če v našem narodu ne bo zavel drugi duh, tisti duh, ki ga oznanjajo prelepi govori papeža Pija XII.

Iz Goriške pokrajine

Praznik sv. Tilha v Svetem pri Komnu. Kakor vsako leto smo mi Kraševci tudi letos praznovali sv. Tilha tako, kakor se spodobi. Kljub vojnim časom smo vsakoletno pobožnost prav po stari navadi opravili. Ker je naša podružna cerkev široma znana in velja tudi za nekaj božje poti, je privrelo tudi letos veliko ljudi iz vseh sosednih in tudi oddaljenih kraških vasi. Pravijo, da so prišli celo iz Cerkljanskega. Pobožnosti so se pričele že na predvečer. Naslednje jutro je šlo pa kar po vrsti. Najprej prva sv. maša s skupnim sv. obhajilom, ob desetih pa slovesna sv. maša, pri kateri je kljub delavniku mogočno pel celotni komenski cerkveni zbor. Verniki so svojevrstno, osmerokotno, v obliki dežnika zidano cerkev napolnili do zadnjega kotička. Po sv. opravilu je začelo običajno vrvenje po vsem okolišu, koder so kramarji razstavili svoje zapeljivosti in sladkosti. Piskanje, pokanje, živahen živžav na vseh plateh kot na trgu sv. Andreja v Gorici. K popoldanski molitvi je privrelo vse, kar giba ino gre. Na tisoče ljudi se je gnetlo in potiskalo sem pa tja. V vsem času je pa cerkev vedno bila polna častilcev sv. Tilha. Zlasti dekliški svet je bil močno zastopan. In nič čudnega, saj pravijo, da pomaga sv. Tilih dekletom pri izbiri moža. Poredneži znajo celo pesmico, s katero dražijo:

»Sveti Tilih s Krasa,
daj mi moža vsaj do pasa,
naj bo iz ila ali iz kamnja,
samo da bo mošk'ga znamnja!«

Razumljivo, da pri taki priliki ne sme manjkati »ringelšpil«. Letos so bili kar trije, ki so lepo služili in mladež pošteno zabavali.

Sv. Višarje. Letos prihaja le malo romarjev v naše planinske višave, višarska Kraljica mora bolj samevati kot druga leta. Največ romarjev nam je letos dala Benečija. Prosnid, Platišča, Črni vrh, Ter, Brdo, Rezija in še nekateri drugi tamošnji kraji so se letos izredno postavili in poslali mnogo svojih vaščanov molit in prosit k čudodelni naši Materi božji. Dne 21. avgusta smo imeli tu na našem rajskem vrhu kar 13 maš, ki so jih darovali večinoma slovenski duhovniki iz videmske pokrajine. Pa še eno zanimivo novico naj povemo: dne 31. avgusta t. l. je pred našim svetiščem prvikrat stal luksuzni avto; privozil je na vrh po novi cesti, ki pelje k nam iz Ovčje vasi.

Osek na Vipavskem. V petek, 12. septembra, smo pokopali pridno mladenko, 16-letno Marijo Samokec. Delala je v tukajšnjem kamnolomu. Nenadoma se je zrušila na njo močna plast peska, ki jo je zasul. Ker je bil med peskom tudi večji kamen, ki jo je zadel na glavo, jo je ubilo. Ko so jo potegnili iz peska, je bila revica že mrtva. Naj počiva v miru!

Najcenejši, najboljši in najzanimivejši tednik je brezdvomno »DOMOLJUB«!

Drobne novice

Koledar

Torek, 16. septembra: Kornelij, papež in mučenec; Ciprijan, škof in mučenec; Edita, devica.
Sreda, 17. septembra: Kvatre; Rane sv. Frančiška; Lambert, škof in mučenec.

Določbe o skrajnih hitrostnih mejah

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino odreja glede na čl. 3 kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX. št. 291 in smatrajoč za umestno, da se v Ljubljanski pokrajini določi skrajna hitrostna meja za motorna vozila:

Čl. 1. Vozači v nobenem primeru in ob nikakršnih okolnostih ne smejo voziti z večjo hitrostjo, nego se v naslednjem navaja za razne vrste motornih vozil: a) avtomobili, motorna kolesa in tovorni avtomobili z nosilnostjo do 20 stotov, 50 km na uro, b) tovorni avtomobili z nosilnostjo nad 20 stotov do vštevši 35 stotov, s priklopnim vozom ali brez njega, 40 km na uro, c) tovorni avtomobili z nosilnostjo nad 35 stotov, s priklopnim vozom ali brez njega, 30 km na uro. č) avtobusi rednega javnega prometa z obrtno hitrostjo 30 km na uro. Ponoči najvišja vozna hitrost skozi vsa naselja za vse vrste motornih vozil ne sme presegati 30 km na uro.

Čl. 2. Določbe te naredbe se ne uporabljajo na motorna vozila gasilcev in javne reševalne službe, na zasebna vozila pa le tedaj ne, kadar gre za nujno pomoč in reševanje.

Čl. 3. Uradniki in organi javne varnosti so dolžni skrbeti za upoštevanje te naredbe in ugotavljanje njenih kršitev, ki se kaznujejo denarno od 25 do 200 lir. Najnižjo kazen lahko plača kršitelj takoj. Ti prestopki se morajo v vsakem primeru nemudoma prijaviti Visokemu Komisariatu, da se vozaču eventuelno odvzame vozaško usposobljenostno izpričevalo za dobo enega do treh mesecev.

Čl. 4. Ta naredba stopi v veljavo dan po objavi v Službenem listu in ostane v veljavi še tri mesece potem, ko preneha vojno stanje.

Ljubljana, dne 1. septembra 1941.

•

Vpisovanje v trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Ljubljana, Domobranska 15, je dnevno do 22. septembra. Zahtevajte osebno ali pismeno nove prospekte.

— **Duhovne vaje za duhovnike** se začno v Domu sv. Ignacija v ponedeljek, 22. sept. ob 6 zvečer do 26. sept. Prostora je še dovolj. Priglasitve sprejema: Vodstvo Doma duhovnih vaj — Ljubljana, Zrinjskega cesta 9.

— **Za dimnikarje!** Okr. glavarstvo Ljubljana-okolica kot obrtno oblastvo I. stopnje razpisuje na podstavi določil § 93 zak. o obrtih in § 7 pravilnika za izvrševanje dimnikarskega obrta z dne 9. nov. 1932 (»Sl. list« 728-91-1932), oddajo izpraznjenega ometalnega okoliša v kraju ljubljanska okolica, in sicer za občine: Brezovica, Dobrova, Polhov gradec, Tomišelj, Ig in Želimlje, ki ga je doslej opravljal dimnikarski mojster Lapuh Gustav, Prošnje, opremljene s predpisanimi listinami in izpolnjene na predpisani tiskovini, je vložiti pri tukajšnjem glavarstvu do dne 10. oktobra 1941. — Okr. glavar: Maršič, s. r.

— **Milanska Scala na turneji v Nemčiji.** V soboto zvečer se je odpeljal v Nemčijo ork. milanske Scale, ki bo pod taktirko Gina Marinuzzija priredil vrsto simfoničnih koncertov. Ustavil se je najprej v Garmischu, kjer bo prvi koncert, potem pa se bo odpeljal dalje in priredil koncerte še v 20 večjih zahodnih in severozahodnih nemških mestih. Svojo turnejo po Nemčiji bo milanska Scala zaključila s koncertom v Berlinu, ki ga bo priredila nalašč za tam bivajoče Italijane. Sredi oktobra se bo vrnila spet v Milan, kjer bo začela izvajati običajne jesenske koncerte.

Darujte za uboge jetične bolnike! Podprite protijetično borbo bolnim v pomoč, sebi v korist! — Protituberkulozna zveza v Ljubljani. — Poštni čekovni račun št. 15.531.

— **XV. metniška razstava na Reki.** Včeraj ob pol 12. so na Reki s primernimi slovesnostmi odprli XV. medpokrajinsko umetniško razstavo. Razstavni prostori so v tamkajšnji šoli »Nicolo Tommaseo«. Pri slovesnem odprtju so bili navzoči zastopniki krajevnih oblasti, številni umetniki, predvsem tisti, ki na tej zanimivi razstavi razkazujejo svoja dela, ter mnogo drugih ljubiteljev umetnosti.

— **Višje šole za socialno pomo, gospodinjstvo in kmetij. v Rimu.** Začelo se je vpisovanje na tri višje fašist. šole v Rimu, in sicer na šolo za soc. pomoč, višjo gospodinj. šolo v l. 1941-42. Na višjo šolo za socialno pomoč bo pripuščenih 36 gojenk pod 35 letom starosti. Prednost imajo tiste, ki so dokončale pravne, politične in ekonomske komercialne vede. Na višjo fašistovsko gospodinjsko šolo se bo moglo vpisati največ 25 gojenk od 20 do 30 leta starosti, ki imajo diplomo učiteljišča, a do zdaj še niso bile nastavljene. Na žensko fašistovsko kmetijsko šolo bo pripuščenih prav tako 25 učenk od 20 do 30 leta starosti, ki imajo vsaj srednješolsko diplomo. Prednost pa imajo spet tiste z doktoratom iz kmetijskih, prirodoslovnih in kolonialnih ved ter slušateljice vseučilišč. Šola se bo začela v drugi polovici oktobra in končala prve dni julija 1942. Fašistinje, ki bodo z uspehom končale to enoletno šolo, bodo sprejete k Narodnim fašistovskim zvezam industrijalcev in industrijskih delavcev, sodelovale pa bodo tudi pri raznih delavskih odsekih.

— **Darovi Rdečemu križu.** Uslužbenstvo Higienskega zavoda v Ljubljani je darovalo Sekciji za socialno pomoč Rdečega križa znesek 311.80 L v počastitev spomina svojega umrlega tovariša dipl. Šuklje Marka. — Isti sekciji je darovala rodbina dr. Vuk iz Ljubljane namesto cvetja na grob pok. ge. Albini Višnikar 50 L. — Ravnotako je darovala ga. Dereani Pavla iz Ljubljane namesto cvetja na grob pok. ge. Toni Dereani 100 L. — V isti namen je darovala gosp. Dereani Milena iz Ljubljane namesto cvetja na grob pok. ge. Toni Dereani 50 L. — Vsem darovalcem iskrena hvala.

— **Vremenska bilanca za 8 mesecev.** Letošnje leto je v 8 mesecih zaznamovalo po zapiskih meteorološkega zavoda v Ljubljani 124 deževnih dni, ko je bilo za 1.120.2 m/m dežja. Razen januarja so bili vsi meseci precej bogati mokrote in so imeli nad 100 m/m dežja, najdeževnejši meseci pa so bili: februar, ko je v 15 dneh bilo 188.3 m/m padavin, 7 dni je močno snežilo, dalje april, ki je imel v 16 dneh 152 m/m dežja in avgust s 171 m/m dežja v 13 dneh. Razmeroma reven na padavinah je bil januar, ko je v 20 dneh bilo samo 84.1 m/m padavin.

— **Razprave pred kazenskim sodnikom št. 79.** V ponedeljek 15. t. m. so se nadaljevale razprave, ki jih je vodil kazenski sodnik-poedinec na okrožnem sodišču v Ljubljani v dvorani št. 79 in pri katerih so bili mnogi prodajalci, gostilničarji in drugi obtoženi prestopka prekoračenja maksimalnih cen po členu 7 uredbe o cenah. Obtoženi so bili nekateri, da so prodajali klobase, slanino, jedila in druge stvari po previsokih cenah. Neki pekovski mojster je bil obsojen na 7 dni zapora, 400 lir denarne kazni ali v še nadaljnih 18 dni zapora, dalje v plačilo povprečnine v znesku 114 lir, ker je ½ kg težke hlebčke letos maja prodajal mnogim tobačnim delavcem po višji ceni, kakor je bila uradno določena. Delavci tovarne so se pritoževali in so naposled peka ovadili tržnemu nadzorstvu, ki je nato zadevo prijavilo državnemu tožilstvu. Mestoma vesela je bila razprava proti nekemu Ižancu, ki je bil ovaden, da je ponujal nad 100 kg težko svinjo na prodaj po mestu in zahteval za njo 9.12 lir kg žive teže, ko je bila najvišja cena določena na 7.60 lir. Ižanec je pred sodnikom priznal, da je pozneje svinjo prodal nekemu mesarju doma na Igu po maksimalni ceni 7.60 lir, toda ženi in otrokom je mesar dal nagrado v znesku 200 din ali 76 lir. Državni tožilec, ki je prvotno Ižanca obtožil samo za to, da je ponujal svinjo po višji ceni na prodaj, je sedaj tožbo razširil tudi na to, da je poleg dogovorjene najvišje cene zahteval še nagrado za otroke in ženo. Razprava je bila prekinjena in se prihodnje dni nadaljuje. Tudi druge razprave zaradi jedilnih cenikov po gostilnah so bile mestoma preložene, nekateri gostilničarji pa so bili oproščeni.

Ljubljana

I Maša zadušnica za pok. Kobal Avrelijem, viš. tehn. svetnikom, bo v torek ob 7 zjutraj pri glavnem oltarju v cerkvi Mar. Oznanjenja.

I Umetnostno zgodovinsko društvo priredi v četrtek 18. septembra izlet v Malo Ligojno, Veliko Ligojno, Podlipo in Žažar. Odhod z avtobusom ob 2 popoldne s Kongresnega trga. Avtobus 14 lir. Zglasiti se je v prodajalni Podkrajšek na Jurčičevem trgu do četrtka do 11.

I **Zapora ceste.** Zaradi naprave provizornega tira na velesejmske prostore bo Latermanov drevored od tivolskega prelaza do velesejma zaprt za ves promet od vključno 17. t. m. dalje do preklica.

I **Seznami davčnih osnov notarjev in advokatov** so že razgrnjeni ter interesente opozarjamo, naj si jih ogeldajo v vratarjevi sobi v pritličju leve hiše mestnega magistrata do 28. t. m.

I Šubičeva ulica je prodrla do Kongresnega trga. V soboto so začeli podirati zadnje pritlično zidovje stare hiše, ki se je morala umakniti novi Šubičevi ulici v Šelenburgovi ulici. V ponedeljek so zidovje dokončno razkopali in tudi odstranili leseno ograjo na hodniku za pešce. Tako je sedaj mogoče videti s Kongresnega trga, kako se pripravlja ena največjih ljubljanskih cest, ki bodo vezale središče mesta s Tivolijem. Ker je tam svet dokaj nižji, kakor pa bodoča Šubičeva ulica, morajo ponekod nasuti celo več kakor na meter visoko gramoza in grušča. Koristno služi prav pri sedanjem nasipanju ceste dejstvo, da istočasno urejajo Muzejsko ulico ob novem stanovanjskem bloku Pokojninskega zavoda. Tam pa je svet nekoliko previsok in zato morajo tam odkopavati zemljo in grušč. Napeljali so že industrijske tire, ki vodijo iz Muzejske ulice v Šubičevo ulico. Z vagoneti odvažajo v Nunski ulici nakopani grušč in z njim zasipajo Šubičevo. Zasipanje samo bo zahtevalo precej časa, še več časa pa bo treba za utrjevanje novega cestišča, ki bo ponekod nasuto do višine dveh metrov. Novi nunski zid, ki bo zaključeval ostanek nunskega vrta proti Šubičevi ulici, bo v kratkem dograjen. Dosegel je že poslopje uršulinske gimnazije in ga bo treba v zadnji tretjini pozidati še za dva metra, nakar bo delo končano. Istočasno že vlivajo velike betonske plošče, s katerimi bo zid na vrhu pokrit in zavarovan pred močo.

I Obvezno cepljenje proti davici bo v torek, dne 16. septembra ob 16.30 v Mestnem domu.

I Vsi lastniki konj morajo najkasneje do sobote 20. t. m. mestnemu preskrbovalnemu uradu v Mestnem domu naznaniti število konj in koliko ovsa potrebujejo za naznanjene konje za vse leto, t. j. do prihodnje žetve. Na prijave naj napišejo svoj priimek in ime ter naslov ali pa vse te podatke oskrbnikov konj. Potrebo ovsa naj seveda naznanijo samo tisti, ki ovsa sami ne pridelajo in ga morajo kupovati.

I **Damske plašče,** kostume, volnene in pralne obleke, krila, bluze, pisarniške in šolske halje nudi GORIČAR, Ljubljana, Sv. Petra cesta.

I **Obroč neviht okrog Ljubljane.** Nedelja je bila v pogledu vremena najzanimivejša, ko je nastal popoldne skoraj pravcati obroč neviht in nalivov okoli Ljubljane. Zjutraj in pozno dopoldne je vladala nad mestom in Barjem silno gosta megla, ki se je proti poldnevu pretrgala, da je posijalo sonce. Popoldne je bilo lepo in prijetno za izlete. Okoli 16 je valovila od Kamnika naprej nevihta. Kamniška stran je bila vsa zatrpana s črnimi oblaki. Nevihta se je med grmenjem razdelila. Glavna struja je krenila proti Polhovgrajskim Dolomitom in naprej proti zapadu. Objemala je tudi vrhniške hribe. Druga struja je vzela smer proti Dolenjski. Bilo je, da se vsak trenotek vlije ploha tudi nad Ljubljano, toda veter je razgnal nevihto. Mesto je bilo brez dežja. V ponedeljek je bilo zjutraj prav hladno, najnižja temperatura je bila 7° C, ko je bila v soboto 11° C. Barometer se počasi dviga od nedeljskega stanja 760 mm na stanje v ponedeljek zjutraj 761.3 mm.

I Nepremičninski trg. Naprodaj je v Ljubljani več starih in novih stanovanjskih hiš, vil in raznih zemljiških parcel tako v središču, kakor tudi na periferiji mesta. Raznih nepremičnin v ljubljanski občini je naprodaj za vrednost do 15,000.000 lir. Mnogi interesenti, ki skušajo svoj denar investirati v zemljišča in hiše, iščejo primerne hiše in zemljišča v nakup ter razpolagajo s kapitalom do 2.500.000 lir. Kupčije s hišami in zemljišči so drugače nekoliko zastale, kar se dobro odraža v zemljiški knjigi okrajnega sodišča. Zadnje dneve je zemljiška knjiga zaznamovala le nekaj kupnih pogodb. Pavel in Marija Dežman, posestnika v Mostah, Vodmatska cesta 29, sta prodala Frančiški Rahnetovi, posestnici v Zalogu 64, del parcele št. 167 k. o. Kašelj (hiša št. 5 v Zalogu) za 58.500 lir. Miklič Anton in Marija, posestnika v Ljubljani, Tržaška cesta 46 sta prodala Marici Lapornikovi, zasebnici v Ljubljani, Celovška cesta 72, nepremičnino vlož. št. 46 k. o. Vič (hiša št. 16 v Šibeniški ulici) za 20.000 lir. Volčanšek Viktor, trgovski potnik v Ljubljani, Močnikova ulica 6, pa je prodal Ani Marassijevi roj. Pirc, gospodinji na Reki, parcelo št. 337-3 (njiva) k. o. Moste v izmeri 595 kv. m za 12.000 lir. V avgustu je bilo vknjiženih znatno število hipotečnih kreditov, najvišji v znesku 3,000.000 din ali 1,140.000 lir. Prav veliko število vknjiženih posojil je bilo avgusta izbrisanih. Izknjiženi so bili tudi stari, še v goldinarjih in kronah navedeni dolgovi. Na neko nepremičnino v k. o. Zgornji Šiški se je na predlog državnega pravobranilstva zaznamovala začasna odredba v varstvo terjatve drž. zaklada v znesku 4,940.000 lir.

Radio Ljubljana

Torek, 16. septembra. 7.30 poročila v slovenščini. — 7.45 popevke in melodije Med odmorom ob 8. napoved časa. — 8.15 poročila v italijanščini. — 12.30 poročila v slovenščini. — 12.45 komorna glasba. — 13. Napoved časa in in poročila v italijanščini. — 13.15 Uradno vojno poročilo v slovenščini. — 13.17 Orkester pod vodstvom mojstra Angelinija. — 14 Poročila v italijanščini. — 14.15 Serenade in valčki pod vodstvom mojstra Petralia. — 14.45 Poročila v slovenščini. — 17.15 Orkestralna glasba pod vodstvom Draga Marija Šijanca. — 19.30 Poročila v slovenščini. — 19.45 Na harmoniko igra Avgust Stanko. — 20. Napoved časa in poročila v italijanščini. — 20.20 Komentarji k dnevnim dogodkom v slovenščini. — 20.30 Simfonična sezona EIAR-ja: simfonični koncert pod vodstvom mojstra Armanda La Rosa Parodi. Med odmorom (21.05) predavanje v slovenščini. — 21.20 Trideset veselih minut: orkester pod vodstvom mojstra Petralia. — 21.50 Beseda v slovenščini. — 22. Glasba pod vodstvom mojstra Arlandija. — 22.45 do 23. Poročila v slovenščini.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marijin trg 5; mr. Kuralt, Gosposvetska cesta 10 in mr. Bohinc, ded., Rimska cesta 31.

Iz Gorenjske

Zaprisega bivših jugoslovanskih orožnikov in policijskih uradnikov. Prejšnji petek so v Celovcu slovesno zaprisegli četo bivših jugoslov. orožnikov in policijskih uradnikov, ki so bili nato takoj uvrščeni v nemško varnostno službo. Besedilo prisege so prečitali v nemščini in slovenščini.

Ureditev Save. Med Jesenicami in Javornikom so pričeli urejevati tok Save. Z delí so morali pričeti takoj, ker je voda že ogražala naselja v Mežaklji in Javorniku.

Poškodbe. Na Jesenicah sta se poškodovala pri delu Franc Rois in Ciril Košir.

Žrtev materinstva. Pri porodu drugega otroka je umrla v Kranju komaj 24 let stara Ana Pavičič.

Sestanek radovljiškega gasilstva. V Radovljici so se zadnje dni v tretjič zbrali domači in vsi okoliški gasilci ter so imeli celodnevno vajo, da bi se priučili nemškega poveljevanja. Poleg domačega načelnika Lukmana je bil navzoč tudi pokrajinski voditelj gasilskih tečajev Ortner.

Novi most čez Savo pri Radovljici. Namesto starega lesenega mostu postavljajo pri Radovljici novi most čez Savo. Umikajoča se jugoslovanska armada je hotela pognati v zrak tudi ta most, kar je pa preprečil Jakob Pisek, ki je dobil zato od krajevnega vojaškega poveljstva posebno pohvalo.

Iz Spodnje Štajerske

Začetek gledališke sezone v Mariboru. Prihodnje dni bodo v mariborskem gledališču začeli prihodnjo sezono. Za to priliko študirajo Beethovnovo opero »Fidelio«.

»Pesem dela«. Pod tem geslom bo te dni v Mariboru prvi recitacijski večer, ki ga pripravlja delavski odsek urada za ljudsko izobrazbo Štaj. dom. zveze. Na recitacijskem večeru bo recitiral najlepše pesmi raznih nemških delavskih pesnikov dr. Leonhard Blass iz Berlina. Razen v Mariboru bodo recitacijski večeri še v Celju, Ptuju in Ljutomeru.

Stanovanjske težave v Celju. V Celju je že dalje časa zelo težko dobiti opremljeno sobo, kar je razumljivo, ker je v mesto prišlo vse polno novih uradov. Po dosedanjih predpisih je bilo treba vse izpraznjene sobe prijaviti stanovanjskemu uradu. Sedaj so to naredbo ukinili, stanovanjski urad bo pa seveda še nadalje brezplačno posredoval za podeljevanje sob.

Najstarejši Mariborčan umrl. Na Pobrežju so oni dan slovesno pokopali najstarejšega Mariborčana dr. Jožefa Urbaczeka. Pokojnik je deloval v Mariboru dolgo vrsto let kot zdravnik ter se je udejstvoval v raznih nemških društvih.

V Mariboru so umrli: Marija Rasner, petletni kmečki sin Anton Osenjak iz Dražencev pri Hajdini in Magdalena Korošec.

Začetek šolskega pouka v Mariboru. Na vseh mariborskih šolah se je pričel danes redni šolski pouk.

Poškodba v Cirilovi tiskarni. V Cirilovi tiskarni v Mariboru si je v tiskarskem stroju precej močno poškodoval desno roko 20letni strojnik Fran Čanček. Prepeljali so ga v mariborsko bolnišnico.

Iz Hrvatske

Poglavnik na zagrebškem velesejmu. V petek, dne 12. t. m. se je poglavnik v spremstvu maršala Kvaternika in svojih pobočnikov nenadoma pojavil na zagrebškem velesejmu, kjer si je ogledal vse paviljone. Od inozemskih paviljonov si je predvsem podrobno ogledal vse razstavljene predmete v italijanskem in nemškem paviljonu. Na velesejmu je poglavnik naletel tudi na skupino italijanskih časnikarjev, ki se je tedaj mudila v Zagrebu ter se je z njimi dalje časa razgovarjal. Po ogledu velesejmskih prostorov je poglavnik še obiskal mestno tržnico v Dolcu.

Italijanski časnikarji pri poglavniku. Italijanski časnikarji so za časa svojega bivanja v Zagrebu obiskali tudi poglavnika dr. Paveliča v vili na Tuškancu. Ob tej priliki jih je poglavnik pozdravil s toplim nagovorom, v katerem je najprej izrazil veselje, da jih lahko pozdravi v svobodni domovini, nato je pa poudarjal, da so italijanski časnikarji skozi 20 let vršili težko nalogo pobijati komunistične in boljševistične zablode. Italijanski časnikarji so bili s svojim pisanjem po poglavnikovi izjavi 15 let predstražniki vseh tistih borb, ki se odigravajo danes za svobodo narodov, moralo, kruh in novi red v Evropi. Zato so italijanski časnikarji lahko ponosni, da so pod vodstvom Duceja največ doprinesli za svobodo narodov, življenje na stotine milijonov ljudi, žena in otrok v Evropi. Boljševizem je od vsega začetka hotel razdejati Evropo. Če bi fašizem ne bil razvil svoje delavnosti, Bog ve, če bi Evropa danes že ne bila žrtev razdiralnega dela boljševikov. Svoj pozdrav je pa poglavnik končal s prošnjo, da naj ponesejo v fašistično Italijo Duceja, ki je bila tudi 10 let poglavnikova domovina, tako njegove pozdrave, kakor tudi pozdrave vsega hrvatskega naroda. Italijanski časnikarji so priredili nato še svojim hrvatskim tovarišem kosilo v hotelu »Esplanade«, zatem so pa imeli z njimi še daljši pomenek, med katerim je zopet prišla do izraza duhovna povezanost hrvatskega in italijanskega tiska. Zatem so pa odpotovali v Sarajevo.

K zvišanju glavnice Hrvatske deželne banke. Poročali smo že o napovedanem zvišanju glavnice Hrvatske deželne banke (prejšnje Jugoslovanske banke) od 50 na 100 milij. kun. Nove delnice bodo deležne dobička od 1. jan. 1942 in bodo izdane starim delničarjem: za vsako staro delnico eno novo delnico. Emisijski tečaj je 40 kun, kar odgovarja dosedanji imenski vrednosti delnice. Stroški pa znašajo 8 kune na delnico.

Hrvatsko vojaško odposlanstvo v Italiji. V Italijo je te dni odpotovalo posebno zastopstvo hrvatske vojske na čelu z generalom Štancerjem ter si bo ogledalo predvsem italijansko vojaško industrijo.

Iz Srbije

Belgrad ima zopet novega župana. Z odlokom predsednika srbske vlade je imenovan zopet za belgrajskega župana upravnik mesta Belgrada Dragiša Jovanović, ki obdrži še nadalje v svojih rokah belgrajsko policijsko ravnateljstvo. Do te spremembe je prišlo zaradi potrebe, da se vskladi delo policije in občine, predvsem kar se tiče vpostavitve reda na trgih in normalne preskrbe prebivalstva z živili.

General Nedič poziva mladino na sodelovanje. Srbski ministrski predsednik general Nedič je te dni izdal poseben razglas tudi na srbsko mladino, s katerim jo roti, da naj se spametuje, vrne s planin na domove svojih steršev in vključi v armado vseh tistih, ki hočejo obnoviti Srbijo in jo dvigniti iz sedanje nesreče. V proglasu poudarja: »Usodna ura prihaja. Nastopil je čas, ko je treba misliti z lastno glavo, s srbsko glavo. Zadnji trenutek je tu, ki naj vam odpre oči, da boste dogodke videli jasno in razločno, predvsem pa interese našega naroda. Pot, ki vam jo kažejo zli duhovi, ni pot časti, ne junaštva, ker junaštva brez viteštva sploh ni. Na tej poti ni pričakovati nobene zmage. Ta pot vodi samo na pogorišča in pokopališča. Visoko dvigam srbsko zastavo. Zberite se pod njo »pod zastavo časti, vere, upanja in junaštva, ki bo odstranilo vse naše trpljenje in vse naše poraze. Zadnji trenutek je nastopil. Vrnite se na svoje domove, pod streho svojih očetov. Vrnite se zopet k svoji domovini.«

Srbska vlada je dosedaj nastavila na svojem področju 36 slovenskih sodnikov.

Ostre kazni za prekupčevalce in navijalce cen. Belgrajsko policijsko ravnateljstvo je pričelo izrekati zelo ostre kazni proti vsem prekupčevalcem z živili in proti vsem navijalcem cen. Nekatere je kaznovala z visokimi denarnimi globami in zapornimi kaznimi ter z odvzemom vsega blaga.

Mišek POŠTNI PILOT

»Kapitan Zamašek,« je dejal Mišek, »zdaj vodite letalo, da se čim bolj približava zrakoplovu.«

»Pa kaj boš napravil z njim?« je vprašal kapitan, zroč v ost zrakoplova, ki se je pozibavala tik nad njima.

»Boste videli!« je odvrnil Mišek. »Veste, kadar jaz kaj začnem, tisto tudi dokončam.«

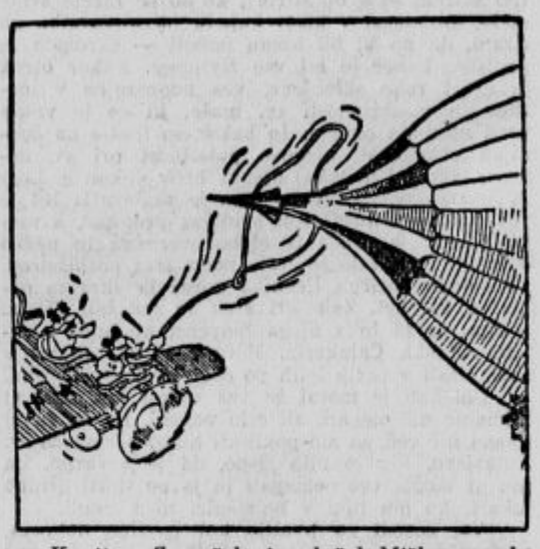

Kapitan Zamašek je slušal Miška, vendar ni prav nič vedel, daj da namerava. A čim je bilo letalo tako blizu zrakoplova, da ga je zanka lahko dosegla, je Mišek zadegal laso krog zrakoplovove osti in je zadrgnil vrv.

Kapitan Zamašek je mislil, da se mu sanja. Kaj takega pa še ne!

»In kaj boš zdaj?« je vprašal Miška. »Ali bova ostala takole privezana na zrakoplov, da naju odnese?«

»Kaj še!« je odvrnil Mišek in se usedel, držeč vrv v roki, a na vrvi zrakoplov. »Tole strašilo in oba lopova bova pripeljala lepo na letališče!«

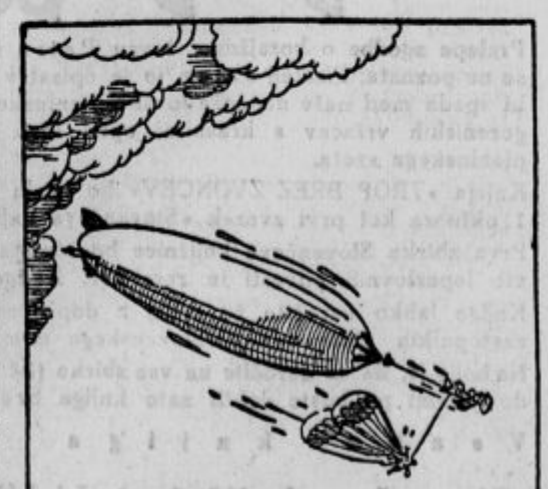

»Ah!«

In že je letalo z vso pripreg hitelo proti zemlji v smeri k letališču.

KULTURNI OBZORNIK

Predsednik ljubljanske Akademije znanosti in umetnosti — član nacionalnega sveta italijanskih akademij

Rim, 15. sept. Z dekretom, ki bo v kratkem objavljen, je predsednik ljubljanske Akademije znanosti in umetnosti poklican za člana nacionalnega sveta akademij v Italiji.

Smrt slovenskega slikarja

Kakor smo že v nedeljo zaznamovali novico, je umrl v Splitu slovenski slikar **Franc Kopač**, profesor na tamkajšnji ženski gimnaziji. Pokojni se je rodil v Žireh pred 56 leti kjer je že kot mlad kmečki fant kazal veliko zanimanje za slikarstvo ter tudi talent Ko je kot šestnajstletni šolar narisal nekaj podob, med njimi tudi portret tedanjega poljanskega veljaka dr. Tavčarja, se je odslej ta slovenski pisatelj oziroma njegova gospa zavzela zanj ter ga dala v slikarsko akademijo na Dunaj ter v Prago, kjer se je Kopač šolal pri tako znanih mojstrih, kakor sta bila Hynais, prijatelj naših Šubicev, ter Vlaho Bukovac. Pri njih je končal akademijo ter se kot slikar povrnil v domovino. Tedaj se je Kopač že uveljavljal z raznimi risbami pri Domu in svetu pri Mohorjevih publikacijah, kjer je slikal naslovne strani knjigam, ali ilustriral Koledar, predvsem pa v risanju diplom. Njegova podoba je našla mesto tudi v Narodni galeriji. Predvsem pa se je Kopač uveljavil s svojimi barvanimi narodopisnimi motivi, zlasti kmečkih sob in interjerjev, ki mu jih je izdajala družba sv. Cirila in Metoda v razglednicah in so našle popularnost med ljudstvom. Kot profesor je služil kmalu po prevratu v Kruševcu v Srbiji na gimnaziji, potem dolgo let v Kranju, kjer je tovarišil Maksu Pirnatu in Preglju kot dober družabnik in človek, ki je z ljubeznijo zasledoval razvoj slovenske kulture. Želja po barvah ga je gnala na jug v Split, kjer je bil trinajst let profesor. Tam mu je umrla prva žena, Čehinja, ter se je poročil z drugo, Slovenko, z Dolenjskega. V Splitu se je predvsem uveljavil s slikanjem portretov ter je zadnji čas pripravljal veliko podobo senjskega gusarja. Slika je ostala nedogotovljena. Večkrat je potoval tudi v Italijo, kjer je kopiral stare mojstre Tiziana, Leonarda itd.). Tehniko je dobro obvladal ter je bil dober učitelj.

Vedno pa je bil navdušen Slovenec ter je ljubil predvsem slovensko vas in slovenskega kmeta. V Splitu se je udejstvoval v društvu Slovencev sv. Cirila in Metoda, za katero je naslikal tudi veliko podobo slovanskih apostolov.

Zapušča ženo, sina in hčerko.

Naj počiva pod dalmatinskim solncem ta nadaljevalec slikarske tradicije svoje ožje domovine, Poljanske doline. td

Cerkveni koncert v Novem mestu

V starodavni častitljivi kapiteljski in župni cerkvi v Novem mestu se je v petek, 12. septembra zvečer in nato še v nedeljo popoldne vršil cerkveni koncert z obsežnim in izbranim sporedom. Izvajanih je bilo 15 skladb, med temi štiri orgelske iz 11 zborovskih, deloma (à capella«, deloma z orglami oz. tudi z orkestrom. Orgelske skladbe je z virtuozno tehniko in umetniškim čutom izvajal naš priznani mojster na orglah profesor Matija Tomc. Igral je G. Frescobaldijev preludij in fugo v g-molu, Ign. Hladnikovo slavnostno poigro na Marijino pesem »Moj duh iz telesa«, lastni preludij in fugo na temo »Ite missa est« in J. S. Bachov preludij in fugo v g-duru. Vsem tem skladbam je dal pravo lice, k čemur je poleg gladke igre pripomogla tudi prav primerna in premišljena registracija. Seveda bi bil na boljših in večjih orglah dosegel še veliko večji učinek. Zakaj Mayerjeve srednje velike kapiteljske orgle so končno v primeri z mnogimi našimi novejšimi Milavčevimi in Jenkovimi vendarle premalo značilno intonirane in vrh tega tudi drugače ne popolnoma v redu. Zborovske skladbe, izvajane na teh dveh koncertih, so bile: Tomčeva veličastna, jasno in naraščajoče grajena »Pridi Sv. Duh« v A-duru, izšla v »Cerkvenem glasbeniku« l. 1936, Gruberjeva vedno divna »Sveta noč«, Gallus-Petelinova klasična in priljubljena »Glejte, kako umira pravični«, G. Franekova živahna, vznesena, vedno iz novih posrečenih domislekov zložena Gloria iz Missa solemnis, Hladnikova vseskozi dostojna, od njegovih povprečnih pesmi zelo se razlikujoča, zares krasna II. Marijina kantata za sopran, bariton in zbor z orglami, potem Sattnerjeva, vsekako ena izmed njegovih najlepših prekomponiranih cerkvenih skladb, iskrena in mogočna »Marija, kako si ti lepa«, dalje Premrlova, sicer manj znana in peta, a vendar ena njegovih najbolj uspelih prekomponiranih »O Marija, mogočna kraljica« (izšla v C. Gl. 1925), Rudolf Wagnerjev Credo iz njegove priljubljene, melodične slovesne maše, dr. Kimovčev izborni in učinkoviti večglasni gradual za praznik Kristusa Kralja in njegova preprosta, smiselno zgrajena pesem za cvetno nedeljo, ki se v nji vrstita moški in mešani zbor z radostnimi vzkliki »Hosana!« in še Rudolf Wagnerjev znani Jubilate Deo. Vse te skladbe sta zapela združena pevska zbora mestne župne in frančiškanske cerkve pod vodstvom prof. Matije Tomca. Vseh pevk in pevcev je bilo štirideset, ki so se spojili v prav ubrano, uravnovešeno in krepko celoto. Soprani so lepi, lahni in prijetni tudi v višini, alti izdatni, zaokroženi, le v posameznih glasovih za spoznanje trši, tenorji svetli, gibki, basi polni, prikupni, dasi ne vsi enako vredni. Peli so skrbno pripravljeno, navdušeno in gladko; le tuintam je motila kaka intonačna pomanjkljivost in se je proti koncu pojavila tuintam mala utrujenost. Orkester je obstajal iz 15 meščan prav dobrih godbenikov. Pevovodja je zbor in godbenike ves čas obvladal in je šlo vse v točnem ritmu. Pevovodja je na dveh mestih: pri Kimovčevem gradualu pri Aleluja na koncu in pri Jubilate na koncu tempo zadrževal, kar ni bilo umestno in proti intencijam obeh skladateljev. Tudi Premrlova Marijina se prične f, zato je bil začetni p neumesten. Pri izvajanju kot takem so motili predolgi vmesni oddihi oz. zastoji pri posameznih frazah pesmi »Sveta noč«, ki je pa sicer napravila s svojim mehkim pp in p izvajanjem in jako dobrim dinamičnim niansiranjem in z vso svojo preprosto prisrčnostjo najgloblji učinek. Petje — kolikor je bilo spremljano — je na orglah spremljal in izvrstno podpiral ter podčrtaval kapiteljski organist Anton Markelj. Koncert v nedeljo — tega sem se poročevalec udeležil — je bil dokaj dobro obiskan. Bila je navzočna duhovščina z g. proštom, nekaj vojaštva, precej okoliških cerkvenih pevskih zborov in ljudstva. Koncert je brez presledkov trajal pičlo poldrugo uro. Prireditelju koncerta, v prvi vrsti prof. Tomcu na doseženem uspehu čestitamo.

St. P.

Sport

Po plavalnem prvenstvu 1941

Ilirija ima vse pogoje, da postane plavalni klub evropskega slovesa

Ljubljana, 15. septembra.

Ko sem pred 11 leti nastopil službo plavalnega trenerja pri Iliriji, je bilo v plavalni sekciji približno 40 članov in članic. Poznala se jim je solidna šola strogega trenerja Maksa Meutza, ki je prvi seznanil Ljubljančane s sistematično šolo plavanja. Že takrat je bilo med Ilirijani veliko navdušenje za plavalne treninge. Rivaliteta s Primorjem je vlivala belo-zelenim naravnost izredno borbenost.

Vendar, po nekaj mesecih dela v zimskem kopališču, me je zaskrbelo: ali bo mogoče toliko napredovati, da bomo že v prihodnji sezoni dohiteli slavne primorske plavače iz Dubrovnika, Splita in Sušaka? Na prste ene roke sem lahko naštel plavače, ki bodo prišli resno v poštev na državnem prvenstvu. Med 40 člani plavalne sekcije je bilo le nekaj nadarjenih plavačev. Vsi ostali so bili za vodni šport nenadarjeni: prestari, pretežki, v vodi neokretni. Tudi če bi dosegli z najmarljivejšim treningom maksimum svojih športnih možnosti, ne bi mogli doseči v borbi za Petrinovičev pokal potrebnih točk.

Ključ do uspehov

Takrat mi je postalo jasno, da ne obstoji naloga trenerja v tem, da vadi moštvo, s katerim slučajno razpolaga. Tajna uspeha ni samo v treningu, temveč v iskanju in zbiranju talentiranih učencev. In še nekaj mi je postalo jasno v prvem letu trenerske prakse, namreč da ni mogoče doseči uspehov z ljudmi, ki v letih dozorevanja niso trenirali.

Na podlagi teh izkušenj in ugotovitev je začela Ilirija z mladinskimi plavalnimi tečaji. Namen teh tečajev je bil popularizirati plavanje med mladino. Že v prvi mladinski plavalni tečaj se je prijavilo čez 60 otrok. Led je bil prebit. Otroci so se učili kravljati, Ilirija pa je v vsakem tečaju, ki so trajali po 14 dni, dobila nekaj nadarjenih naraščajnikov. Če je bila plavalna sekcija v začetku podobna pevskemu zboru, v katerem je bila večina pevcev brez posluha, lahko ugotovim, da se je naš plavalni zbor v drugem letu že precej izpopolnil.

Iz plavalnih tečajev se je v poznejših letih ustanovila redna Plavalna šola SK Ilirije. Organizacija te šole se je iz leta v leto izpopolnjevala. Več tisoč mladine se je navdušilo za plavalni šport. Iz najsposobnejših med njimi se je rekrutirala in izpopolnjevala plavalna Ilirija, ki ni postala le enakovreden klub Viktoriji, Jadranu in Jugu, temveč državni prvak. To ni malo, zakaj gotovo je, da imajo primorski plavalni klubi določene prednosti pred suhozemskimi.

Trenerju Köstnerju moramo priznati, da je znal ceniti načelo ilirijanskega udejstvovanja: delo na široko. Z vnemo in ljubeznijo se je posvetil veliki ilirijanski družini. Pri skrbi za najboljše tekmovalce ni pozabil skrbeti za naraščaj, za one, ki bodo šele čez leto, dve ali tri »dozoreli«. Le takšno delo je dalekovidno, zakaj plavaču ne zadostuje ena sezona, temveč več let treninga, vzgoje in športnega dozorevanja.

Letošnje plavalno prvenstvo

Dasi letošnje plavalno prvenstvo ni dalo nikakih vidnih rezultatov, katere merimo s številko, ne moremo očitati Ilirijanom, da so nazadovali. Računati moramo z izrednimi razmerami: leto je minilo brez tekmovanj, več najboljših ni moglo nastopiti in končno — neugodno vreme. Glavni razlog pa je gotovo prvi, zakaj velike tekme so najučinkovitejša gonilna sila stremečih športnikov.

Kar nas je na letošnjem prvenstvu najbolj razveselilo, je bila velika udeležba. Posebej moramo omeniti plavanje na 1500 m, pri katerem je nastopilo kar osem kandidatov. Naš rekorder Žižek, ki zaradi blesure ni nastopil, je dobil v novem prvaku Močanu talentiranega tovariša. Skoraj na vseh progah je bila zasedba polnoštevilna. Glede stila so pokazali Ilirijani dobro šolo, material sam je tudi dober, le borbenega duha je bilo med plavači premalo. Večkrat smo imeli vtis, da plavajo favoriti le za zmago, ne pa za dober čas. Glede vztrajnosti moramo Ilirijane pohvaliti, na 1500 m so vsi vzdržali do konca in tudi sicer ni bilo mučnega izstopanja iz borbe.

Mladina se navdušuje za waterpolo

Tri dni se je ponavljalo na Iliriji med gledalci isto razpoloženje. Pri plavalnih točkah ni bilo posebnega navdušenja. Odsotnost favoritov in pomanjkanje konkurence izven ilirijanskih vrst, oboje je vplivalo na prisotne. Vse drugačno razpoloženje je zavladalo krog bazena, ko so poskakali v vodo »beli« in »modri«. To so bili waterpolisti, podeljeni v dve moštvi. Razume se, da so se tudi navijači podelili v dve stranki.

Bodrenje in navijanje, prepleteno z več ali manj duhovitimi opazkami, je razgibalo tudi resne gledalce. Kakor nam je bilo všeč veselo navijanje krog bazena, tako bi želeli od waterpolistov boljši šport ne glede na improvizirano igro. Čim je tekmovalec v igri, se mora ves posvetiti lepi in uspešni borbi moštva. To velja zlasti za waterpolo, ki je že od nekdaj Ahilova peta plavalne Ilirije.

Po razpoloženju sodeč se je vodstvo Ilirije lahko prepričalo, da postaja ljubljansko občinstvo vedno bolj navdušeno za waterpolo. Tudi plavačem samim je bilo videti, da so kljub hladnemu vremenu igrali z užitkom. Zdi se, da je prišel ugoden čas za okrepitev slovenske reprezentance v waterpolu, kateremu bo treba posvetiti v prihodnji sezoni največjo pažnjo.

Končno moramo omeniti še naše skakače, katere je treniral letos Branko Ziherl. Njemu gre zasluga, da skakalni šport ni ostal na mrtvi točki in da je zopet na poti dobre ljubljanske tradicije.

Z ozirom na izredne prilike moramo biti z letošnjo plavalno sezono zadovoljni. Kar je glavno, je to, da ima Ilirija kvalitetno in kvantitetno zasedbo v vseh treh panogah plavalnega športa. Material, s katerim razpolaga, je dober. Potrebno pa je, da ob koncu sezone ne misli na počitek, temveč na nove naloge in na intenzivno delo v zimskem kopališču. Ilirija, kakršna je danes, ima vse pogoje, da postane plavalni klub evropskega slovesa. To je cilj, za katerega je vredno pričeti z novim delom in novim elanom.

—a.

Hermežanke so zmagale na atletskem prvenstvu v Novem mestu

Najboljše moštvo ima ŽSK Hermes, ki je z 68 točkami dosegel prvo mesto, druge so članice Elana 53 točk, tretja je Planina 29 točk.

V Novem mestu je bilo v nedeljo dopoldne na prostoru SK Elana ob Krki letošnje žensko lahkoatletsko prvenstvo moštev, ki ga je razpisala SAZ. Tekmovanje, ki je bilo napovedano za ob pol 10 se je začelo z malo zamudo. Vodili so ga tja od zveze poslani funkcionarji, za častnega vodjo tekmovanja pa so pred začetkom izvolili kapitana Negrinija.

Za prireditev nanovo urejeno igrišče je bilo še popolnoma dobro, razen tekališča, ki je bilo premehko. Miting se je začel v zelo lepem in toplem dopoldnevu. Za vsak klub sta smeli v eni disciplini tekmovati samo po dve atletinji. Da se bo borba za prvo mesto vodila samo med Elanom in Hermesom, to so pravilno sklepali v naprej skoraj vsi. Planina ni mogla resno poseči vmes in se je morala zadovoljiti s tretjim mestom. Hermežanke in članice Elana so se, kot se je pokazalo za to tekmovanje zelo dobro pripravile in so marsikatere izmed njih svoje discipline tudi tehnično zelo dobro izvajale. Ker so si discipline sledile posamezno in ne več obenem, se je tekmovanje, ki je potekalo v najlepšem redu sicer malo zavleklo. Vrstni red diciplin je bil naslednji:

Met krogle: 1. Rogl Draga (H) 9.54 m, 2. Marta (H) 133 cm, 4. Kozina Majda (E) 130 cm, 4. Kroniger Sonja (E) 8.53 m, 5. Pome Vikca (P) 8.50 m, 6. Roš Zalka 7.75 m. Metale so 4 kg težko kroglo, rezultati so torej zelo dobri.

Skok v višino: 1. Pribovšek Ančha (H) 135 cm, 2. Kroniger Sonja (E) 133 cm, 3. Pustišek Marca (H) 133 cm, 4. Kozina Majska (E) 130 cm, 5. Tome Vikca (P) 120 cm, 6. Svete Mina 115 cm. Točke: Hermes 10, Elan 8, Planina 3.

Tek 80 m: 1. Pribovšek Ančka (H) 11.2, 2. Šušteršič Marica (P) 11.4, 3. Kozina Majda (E) 11.5, 4. Colja Vera (E) 11.5, 5. Hvale Jožica (P) 11.9, 6. Pustišek Marta (H) 12.0. Točke: Hermes 7, Elan 7, Planina 7.

Met kopja: 1. Marinšek (E) 28.05 m, 2. Tome Vikca (P) 26.59 m, 3. Vazzaz Jelica (H) 23.35 m, 4. Sket Ada (H) 22.83 m, 5. Gartner Darina (E) 20.49 m, 6. Škerlj Marina (P) 19.92 m. Točke: Elan 8, Hermes 7, Planina 6.

Skok v daljavo: 1. Pustišek Marta (H) 4.38 m, 2. Pribovšek Ančka (H) 4.35 m, 3. Palčič Magda (E) 4.28 m, 4. Colja Vera (E) 4.25 m, 5. Škerlj Marina (P) 4.13 m, 6. Lavrenčič Marjanca (P) 4.08 m. Točke: Hermes 11, Elan 7, Planina 3.

Met diska: 1. Pribovšek Ančka (H) 38.61 m, 2. Rupnik Lidija (H) 28.50 m, 3. Marinšek (E) 26.40 m, 4. Colja Vera (E) 26.36 m, 5. Šušteršič Marica (P) 26.14 m, 6. Tome Vikca (P) 25.41 m. Točke: Hermes 11, Elan 7, Planina.

Štafeta 4×60 m: 1. Hermes (Pustišek, Rupnik, Kobav, Pribovšek) 34.8, 2. Elan (Palčič Gartner, Colja, Kozina) 35.0, 3. Planina (Lavrenčič, Musar, Škerlj, Šušteršič) 36.3. Točke: Hermes 12, Elan 10 Planina 8. Končna stanje vseh točk pa je Hermes 68 točk, Elan 53 točk, Planina 29. Po zadnji disciplini so bili razglašeni rezultati in razdeljene plakete, ki jih je atletska zveza določila za nagrado vsem trem moštvom.

Miting je lepo uspel, vsi doseženi rezultati so z ozirom na teren dobri. Močno so presenetile povsod Elanovke, ki so s svojo letos nanovo ustanovljeno žensko sekcijo dosegle že odlične rezultate. Največ jim je do tega pripomogel seveda njihov trener g. Kumar, pod čigar vodstvom so zadnji čas najmarljiveje trenirale. Med Novomeščani je za ta miting vladalo razveseljivo zanimanje. Na igrišču se jih je zbralo lepo število, ki bi bilo celo za Ljubljano precejšnje.

Rezultati ženskega plavalnega prvenstva v Trstu

Trst, 15. septembra.

Na 400 metrov prosto je zmagala Gruzuola, Lazio v času 6:5.9 — 100 m hrbtno: Bertuzzi, Triestina 1:28.6 — 200 m prsno: Riponi-Neapelj 3:32.3 — 100 m prosto: Kuschnigg-Reka 1:15.1 — štafeta 3×100 m hrbtno: Tržaški plavalni klub 4:29.2 — štafeta 3×200 m prsno: Neapelj 11:6.5 — štafeta 4×100 prsto: Reka 5:10.5.

*

Žensko plavalno prvenstvo v Trstu. Predtekmovanja so pokazala odlično formo italijanskih plavačic. V naslednjem podajamo pregled važnejših uspehov: štafeta 4x100 m prosto: Triestina 5:24.6; štafeta 3x200 m prsno: Giovinezza — Neapelj 11:14.5; štafeta 3x100 m hrbtno: Triestina 4:30.9; 200 m prsno: Lanzi Pertot 3:28.9; 100 m hrbtno: Bertuzzi 1:27; 100 m prosto: Radivo 1:14. — Po številni udeležbi v predtekmah sodeč, bodo na letošnjem italijanskem ženskem plavalnem prvenstvu dosegli prav dobre uspehe.

Velike sportne svečanosti v Milanu. Srečanje med italijansko in nemško mladino je dalo sledeče lahkoatletske rezultate: met diska 1. Cereali (Italija) 43.89 m; 2. Delli (Italija) 41.60 m; skok s palico: 1. Conchi (Italija) 3.70 m; 2. Melke (Nemčija) 3.50 m; krogla: 1. Kresi (Nemčija) 13.55 m; 2. Vignolo (Italija) 13.37 m; kopje: 1. Ossena (It.) 52.10 m; 2. Prugnera (It.) 50.47 m; skok v višino: 1. Trennel (Nem.) 1.85 m; Simoni (It.) 1.85 m. — V tenisu je končni plasman tale: 1. Scauni, Trst, 2. Piovani, Brescia, 3 Debiase, Benetke. — Na milanske športne svečanosti sta odpotovala tudi slovenska atleta Košir, ki bo nastopil v teku na 1000 m in inž. Stepišnik za metanje kladiva.

Prve tekme za italijanski nogometni pokal bodo 5., 12. in 19. oktobra. Sodelovala bodo samo moštva obeh zgornjih razredov.

Evropsko boksarsko prvenstvo odpovedano. Iz Budimpešte poročajo, da so morali letošnje amatersko boksarsko prvenstvo, predvideno za 12. oktober, končnoveljavno odpovedati.

60-letnik zaključal disk 36 m daleč! Nekdaj so bili 60-letniki že starci. Danes pa je med njimi še veliko krepkih planincev, smučarjev, telovadcev in atletov. Tako poročajo o navdušenem športniku Wilyju Dörru, ki se je podal za proslavo svoje 60 letnice na igrišče in slavil svoj jubilej z metanjem diska Najboljši met so izmerili: točno 36 m! Rezultat, ki je naravnost neverjeten, skoraj demantira starost in opravičuje Dörra, da se pomeri s tekmovalci najboljših let.

Med Amerikanci je še vedno priljubljen tek na eno miljo (1609 m). Stoteri tekači se trudijo, da bi izboljšali Cunninghamov svetovni rekord 4:04.4. Prizadevanje je tem mikavnejše, ker so izjavili strokovnjaki, da bo ta rekord držal leta in leta. In res, tudi letos je dosegel ameriški prvak v teku na miljo le 4:07.6.

Aleks Živkovič, znani reprezentativni igralec Gradjanskega (Zagreb), se je preselil v Bukarešto, kjer je dobil službo tajnika na hrvatskem poslaništvu. Kakor znano, je v Bukarešti tudi znani hrvatski nogometaš Vili Šipoš, ki igra sedaj za F. C. Rapid.

Romunsko nogometno prvenstvo, ki je za letos zaključeno, daje tole sliko najboljših klubov: 1. Un. Tricollor, 2. F. C. Rapid, 3. Ripensia.

Hrvatska ustaška mladina se je udeležila mednarodnega športnega prvenstva nemške mladine v Breslavi. Dosegla je pri moškem plavanju 3. mesto, pri ženskem pa 4. Najboljši rezultat med hrvatskimi lahkoatleti je dosegel Urbič v skoku v daljino. Z znamko 6.60 m si je priboril v tekmi poedincev 4. mesto.

Dirigiran šport na Hrvatskem. Na podlagi pooblastil, katere je dobil voditelj hrvatskega športa g. Zebič od ministra za notranje zadeve, je izdal vrsto odlokov, s katerimi se razpuščajo klubski odbori in postavljajo komisarji. Razen tega je g. Zebič izdal nalog, da morajo nekateri športni klubi spremeniti svoje naslove odnosno imena.

Nenavadni primeri ranjencev v prejšnjih vojnah

Vprašanje, koliko ran lahko človek preboli, je odvisno od več okolnosti, predvsem od okolnosti, kako je kdo ranjen. So rane, ki so same po sebi zelo nedolžne, če jih pa človek zanemari in izgubi mnogo krvi, imajo lahko težke posledice. So pa zopet rane, ki so takoj smrtonosne.

Mnogo ran v znani nemško francoski vojni leta 1870-71 je dobil neki topniški poročnik Haas. Pri Le Mansu je bil leta 1871 prvič ranjen. Toda poveljeval je kljub temu dalje svoji edinici in je naslednjega jutra odšel z njo zopet v boj. Ker mu je od rane noga močno otekla, ni mogel več hoditi ter se je vozil na topu. Potem, ko so prispeli na cilj, je še sam pregledal vse tope in poveljeval še vedno dalje. Ko so Francozi pričeli kmalu nato streljati s svojim topništvom na nemško baterijo, je granata udarila v bližino poročnika Haasa, pobila več ljudi in konjev ter uničila več topov. Sam poročnik je dobil v razne dele telesa 17 drobcev granate. Pa je še vedno vzdržal na svojem mestu in poveljeval dalje. Po daljšem bolehanju je nato izstopil iz vojaške službe in se posvetil pravni vedi.

V telesu ranjenega vojaka pa ne ostanejo samo krogle, s katerimi potem lahko še dolgo živi, temveč tudi drugi predmeti. Tako je prof. dr. Bardenheuer leta 1893 operiral v Kölnu 47 let starega moža, ki je še od bitke pri Kraljevem Gradcu nosil v sebi 33 milimetrov dolg košček sablje. Granata, ki je padla v bližino tega moža, mu je razbila sabljo ter njen vrh skupno z drobcem železa pognala v njegova prsa. Železo so zdravniki ranjencu odstranili, za vršiček sablje pa ni nihče nič vedel in je ostal v telesu. Dvajset let pozneje se je na hrbtu omenjenega moža pojavila v isti višini, kjer je bila prej rana na prsni strani, oteklina, ki je pozneje postala trda. Ko ga je oteklo mesto pričelo boleti, je dal oteklino prerezati in so iz nje potegnili omenjeni košček sablje.

Isto leto so v Erfurtu tudi operirali poštnega uradnika, ki je dobil strel v vrat. Šele po 22. letih se je na vratu pojavila oteklina. Ko so jo prerezali, so zdravniki iz rane v veliko začudenje potegnili košček verižice, ki so jo svoječasno nosili pruski vojaki na čepici. Zopet drug berlinski grenadir je dobil v bitki pri Wörthu puškin strel v vrat. Krogla se je spustila nižje in mu je ostala v telesu. Več let pozneje mu jo je zdravnik odstranil. Toda drobec je ostal še vedno v telesu. Ko je možak začutil nove bolečine, se je podvrgel novi operaciji. Toda še pred njo, se je nekega jutra oteklina sama odprla ter je človek pod zobmi občutil trd predmet. Prvotno je mislil, da je zob, pozneje se je pa le prepričal, da je bil drobec krogle, ki ga je nosil 21 let v svojem telesu in ni zanj prav nič vedel.

Spominske znamke

Po zavzetju Viipurija je finska poštna uprava sklenila izdati spominske znamke v vrednosti 1.75, 2.75 in 3.50 finskih mark.

Elektronski supermikroskop za fotografiranje življenja bakterij

Baron von Arden-Berlin, eden od nosilcev letošnje Leibnitzove medalje Znanstvene akademije, je predložil znanstveni akademiji svoje poročilo o najnovejšem izumu elektronskega mikroskopa z 200.000 volti. S tem aparatom bodo lahko sedaj slikali življenje bakterij, ne da bi pri tem bakterije poginile. Ker je to prvi elektronski mikroskop, ki ne bo ubijal živih substanc, pomeni izum velik doprinos znanosti.

»Tvoj zaročenec pa res ni noben kavalir.«

»Morebiti. Zaročen je pa vsekakor s pravo damo, česar pa za tvojega zaročenca ni mogoče trditi.«

Bogusław Kucsyński: 18

RIM

Tudi te danes ne gledajo proti cerkvi sv. Petra, kakor tudi ne gospodinje, ki so si nakupile zelenjave in se vračajo tod skozi domov. Torbice in pakete nosijo ter kot židinje štejejo drobiž v dlaneh, če jih ni prodajalka ogoljufala.

Tam pa gre ženska, ki se ji vidi, da se ji nikamor ne mudi. Ničesar ne nese v rokah kakor samo torbico. Več kakor tristo korakov bi morala narediti, če bi hotela priti čez trg. Neki mož, ki je šel tudi počasi, je napravil že dvesto korakov. Ta in ona ženska sta se ozrla proti cerkvi sv. Petra. Edina dva izmed teh jutranjih pešcev.

Nato pa že prihajajo ljudje, ki gredo proti cerkvi. Najprej prihaja neki vatikanski služabnik, ki ga spoznaš po znaku z dvema ključema in trojno papeško krono na kapi. Nato neka ženska v družbi klerika ter ženska, ki nese v cerkev novorojenčka h krstu. Dve mladi deklici pokrivata pri vhodu v cerkev rutici na glavo. Pri vratih stoji lepo uniformirana straža.

Rdeče pero na čaki, črn trak in sinje hlače s trakovi, bele naramnice na fraku, bele čez ramo ter na ramenih žnore, zlata plošča nad čelom in na njej zopet Petrovi ključi in tiara kakor drugi papeški služabniki.

»To so papeževi žandarmi,« me je informiral agent, ki pri vhodu pregleduje vsebino vseh torbic in aktovk. Drugi agent je zadržal dve gospodični.

»Testa!« reče in pokaže na glavo, ki ju nista pokrili z robcem. Gospodični vzameta robček iz torbice in si za silo pokrijeta glavi.

V cerkev stopa vedno več žená z novorojenčki v rokah. Cela gruča se jih je že zbrala pri stranski kapelici.

»O, otroci kriče,« je rekla ena izmed tistih dveh gospodičen, ki ju je agent opozoril zaradi nepokritih glav.

»Krst bo!«

Obe se zanimata za žene in novorojenčke ter za krst. Ženske in otroci čakajo, da pridejo na vrsto.

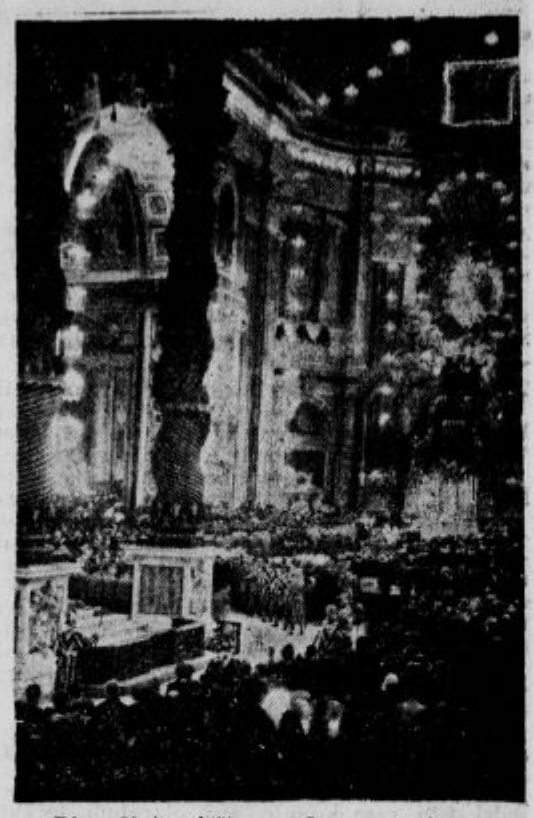

Rim: Notranjščina cerkve sv. Petra.

Velika podoba visi nad krstnim kamnom pri stranski kapelici. Sveti Janez Krstnik krščuje Jezusa, stoječega v Jordanu. Tudi v levi kapelici krščujejo: tam je pa podoba sv. Petra, ki v že omenjeni ječi na Forum Romanorum krščuje poganske stražnike.

»Prosim, stopite dalje,« je rekel mlad duhovnik, lep in mil svetlolasec, in poklical h krstnemu kamenju štiri ženske. Vse so iz proletarskega dela mesta. Ustavijo se pri kamnitem robu, ministrant postavlja na mizico krstilno opravo: dva srebrna vrčka in srebrn krožnik. Ni dolg obred: nekaj kapelj vode in sv. olja ter malo soli. Duhovnik odpira krščencem po vrsti majhna ustka in jim trosi na jezik par zrnec soli, ki jo vzame s srebrnega krožnika, bere nekaj molitev iz velike rdeče knjige, potem napravi s prstom desne roke znak križa na čelu vsakega otroka, dvigne roko, bere zopet molitve, položi štolo na vsakega otroka in vse ženske ponavljajo za njim vero. Potem duhovnik blagoslovi otroke, in ženske ponavljajo znak križa, na kar se duhovnik s sv. mazilom dotakne posameznih udov vseh krščencev in jih potem sprašuje po vrsti po imenu: Klara, ali se odpoveš hudobnemu duhu?« In botri odgovarjajo: »Odpovem«.

»Klara, ali veruješ v Boga Očeta, Sina in Svetega Duha?«

»Verujem!« se razleže odgovor botrov, pa tudi kričanje krščencev, po lepi kapelici.

In potem gre obred dalje, ministrant prižiga krstne sveče in duhovnik oblije vsakega otroka z vodo in krščuje: »Jaz te krstim v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha, Amen.«

In obred je končan.

»I miei auguri!« je rekel rdeč, kakor se mi je zdelo, predmestni mesar novokrščencu, starem šele nekaj dni. Z dvema prstoma svoje velike roke je vzel njegovo ročico, mu potresel in dodal: »Sedaj pa, Klarica, pojdimo še obiskat svetega Petra!«

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob 15·30, 17·30 in 19·30, ob nedeljah in praznikih ob 10·30

Največji umetniki filmskega platna Armando Falconi, Laura Solari, Maurizio D'Ancora in Donizettijeve nesmrtne melodije v velefilmu

DON PASQUALE

KINO MATICA - TEL. 22-41

ALIDA VALLI in CARLO LOMBARDI v razkošnem ljubavnem filmu

Prva, ki jo srečam

Spletke in ljubavne intrige na bivšem francoskem kraljevem dvoru

KINO SLOGA - TEL. 27-30

Monumentalno filmsko delo po rom. T. Grossija

Marco Visconti

Odlomki iz tajinstvene knjige o srednjem veku. Carlo Ninchi, Mariella Lotti, Roberto Villa in dr.

KINO UNION - TEL. 22-21

Naročite „Slovenčev koledar"!

CORA

TORINO • 1835

CORA - CORA

l'aperitivo di gusto moderno.
Si prende con selz.

aperitiv modernega okusa.
Pije se s sodavico.

Mali oglasi

Službe

Dobe:

Kmečko dekle

takoj sprejmem. Založka c. 115, Moste, Ljubljana.

Prvovrstnega tesarja

samostojnega, zmožnega vseh lesenih konstrukcij, sprejme podjetje. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Zmožen« št. 11.186.

Kurivo

TEL. 2951

DRVA PREMOG IV. SCHUMI DOLENJSKA CESTA

Prodamo

»Negnil«

proti gnilobi krompirja itd. Pol kg zadostuje za 1500 kg. Velja 18.50 lir. Trgovci znaten popust! Inž. Prezelj, Ljubljana, Wolfova 3, tel. 34-73.

Orehov les

suh, 30—45, 1.50 kub. m, 1000 kg sena prodam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 11.185. (1

Prodam

kompletno posteljo in brušeno ogledalo. — Pod gozdom 6, Ljubljana VII.

Kupimo

Kupujem

vse vrste cunj, sivilijske, krojaške odrezke, vreče po najvišjih cenah. Alojz Grebenc, Vošnjakova ulica št. 4, telefon 34-26.

Suhe gobe

jurčke in lisičke — kupi vsako količino po najvišji dnevni ceni tvrdka Fran Pogačnik, Ljubljana, Tyrševa cesta 33 (Javna skladišča).

Vajenci

Vajenca

poštenega in pridnega, za trgovino z mešanim blagom, sprejmem takoj. — Oskrba v hiši. A. Pauser, Novo mesto. (v

Razno

Antične dragocenosti

preproge, slike itd. Vam zanesljivo proda v komisijski prodaji »Umetnost«, Kolodvorska ulica št. 30, Ljubljana. (1

Naročajte in širite »Slovenca«!

Sciroppo Gerolamo Pagliano depurativo del sangue | **Sirup Gerolamo Pagliano** za čiščenje krvi

FIRENZE

a Lubiana presso d. d. **Salus** | v Ljubljani pri d. d. **Salus**

ZAHVALA. Ob bridki izgubi našega dragega soproga, očeta, starega očeta, strica in svaka, gospoda

Franca Hauptmana

žel. strojevodje v pokoju in posestnika

izrekamo vsem prisrčno zahvalo. - Izrečno se zahvaljujemo čč. duhovščini, zastopstvu žel. upokojencev, gasilcem, zastopstvu stavbnih delavcev in pevcem. - Sv. maša zadušnica se bo darovala v soboto, dne 20. septembra 1941 ob pol sedmih zjutraj v cerkvi Sv. Družine v Mostah.

Ljubljana-Moste, dne 15. septembra 1941.

Globoko žalujoče rodbine Hauptmanove.

Dolarske hijene

28

»Saj nima smisla, da bi me skušali prepričevati o nasprotnem, gospod Grill! Saj je vendar splošno znano: Šestdeset odstotkov delnic je v vaši posesti, štirideset odstotkov pa jih je na trgu, odnosno v rokah zasebnikov. Da bi lahko spravili v žep ne samo dobiček šestdesetih odstotkov delnic, ampak kratko in malo ves dobiček družbe Grill, ste napravili načrt, po katerem bi na najcenejši način nakupili še ostalih štirideset odstotkov. To ste morali storiti že zato, ker so imele delnice izredno visok tečaj. Pa ste jih najprej temeljito pocenili.« Z njenega obraza odseva globoko zaničevanje, ki hudo dirne Palmerja. »In vse to se vam je sijajno posrečilo, gospod Grill.«

»Res ne vem, kaj vas je privedlo na to misel, gospodična Counter!«

»Saj ste pravkar sami priznali, da ste mi morali svetovati, naj prodam, da ste morali torej lagati zato, da ne bi izdali svojih načrtov!« Zopet se zasvetijo solze v njenih očeh. »Tedaj ste se mi tako zelo smilili, ker ste izgledali popolnoma obupani. Še sanjalo se mi ni, da ste tako izvrsten igralec.«

Prav dejstvo, da mu Ellen Counter prostodušno in odkrito pove, kar misli, da mu nič ne prikriva, niti za slučaj, da jo vrže iz službe, potem ko je že izgubila svoje prihranke, prav to je izredno všeč Palmerju. Še več, navdaja ga občutek hvaležnosti do nje.

»Gospodična Counter,« pravi tiho in s poudarkom, »pa če vam prisežem, da se motite?« Hitro nadaljuje: »Zgodba z dvojnikom je čisto resnična. Včeraj sem bil dejansko popolnoma obupan, ker nisem videl nobenega izhoda več. Šele danes sem prišel v položaj, da sem se rešil. Po golem naključju sem namreč zvedel, da pri napadu na Grillovo družbo nista združena Pacifiški trust in Južna Unija. Če sem se torej danes poslužil istih sredstev, katerih se je Rackley proti meni... z razliko seveda, da je Rackley storil to zato, da bi obogatel, med tem ko sem jaz to storil samo zato, da bi ohranil družbo, me ne smete obsojati!«

Resno ji pogleda v oči. »Če vam torej prisežem, gospodična Counter, in dam častno besedo?«

Tako resno in odkrito je govoril Palmer, da Ellen sama ne ve, kaj bi. Z negotovim pogledom se mu ozre v oči. Nato napravi kratko kretnjo z roko, kakor da bi hotela pregnati misel, nato pa strese z glavo. Še preden mu odgovori, pa jo prime Palmer za roki. Čeprav tega ni hotel, je storil to kar podzavestno.

»Prosim, gospodična Counter, verjemite mi vendar!«

Ellen mu odtegne roki in vstane. Palmer ji še reče: »Res, prav mnogo mi je na tem, da bi mi vsaj vi zaupali.«

Že stoji Ellen Counter par korakov vstran. Z resnim glasom ga zavrne: »Zdi se mi, da ste pozabili gospodično Morton, gospod Grill! Poleg tega, pa ne smatram za pravilno, če v trgovski pogovor vmešavate osebne zadeve!«

Palmer se ugrizne v ustnice: Za zlomka, na Gizelo Morton še pomislil ni. Sedaj mu je kar nerodno! Kaj si bo vendar mislila Ellen Counter? Z muko se obvlada, da je na zunaj popolnoma miren. Hladno pogleda Ellen Counter, ki niti ne sluti, kako težko je to za Palmerja in stopi za pisalno mizo. Tam se vsede in pravi uradno: »Dobro je, gospodična Counter! Obravnavajva torej samo trgovsko stran zadeve!« Njegov obraz je resen in Ellen Counter pričakuje, da bo v kratkem zvedela, naj si išče drugo službo.

»Koliko vaših prihrankov pa ste izgubili na borzi?«

»Okrog 4.000 dolarjev.« Palmer pokima malomarno: »Naročil bom ravnatelju Willmerju, naj vam jutri ta znesek izplača!«

»Hvala!« zine na kratko Ellen Counter. Njen glas zveni zaničljivo.

»Še eno vprašanje! Ali ostanete pri tem, kar ste rekli, ko ste me imenovali goljufa, gospodična Counter?«

Ellen niti za trenutek ne pomišlja, niti z očmi ne trene. »Seveda, gospod Grill!«, nato pa odkrito pristavi: »Pravkar sem vam že hotela verjeti, toda ko ste se nenadoma izdali in pokazali, da ste gospodično Morton takorekoč že pozabili, sem...«

»Ste zopet verjeli zgodbo o škandalu v klubu Washington!«

»Da!« pravi Ellen skromno.

Palmer se dvigne, toda previdno ostane za pisalno mizo, da ne bi kaj pokvaril.

»Zelo rad imam, gospodična Counter, v svoji bližini ljudi, o katerih vem, da so pogumni in odkriti. Pogumni zlasti takrat, ko je treba pošteno zastopati svoje mnenje tudi za primer, da s tem vzbude mojo nejevoljo... Zato vas nastavljam od tega trenutka dalje za svojo tajnico z običajno pripadajočo plačo.«

Napeto pričakuje Palmer učinka svojih besedi. Toda zopet se moti. V njenih očeh se spet grozeče zabliska. Takoj nato pa jo oblije rdečica. Palmer sluti vzrok njenega odpora, ki prav za prav ni neupravičen.

»Seveda, vi mislite, da bi vas s tem rad pridobil. Mislite, da bi vas rad priklenil nase.«

»Seveda, prav to mislim!« odvrne Ellen grenko.

Palmer iztegne čez mizo svojo desnico: »Roko vam dam, gospodinča Counter, da ste se sedajle pošteno zmotili!«

Ellen okleva in Palmerju je kar hudo. Toda končno vzame njegovo desnico in pristane.

»Upam, da mi ne bo nikdar treba opozarjati vas na to obljubo, gospod Grill!« pravi Ellen.

»Nikakor ne!«

I. N. A.

L'ISTITUTO NAZIONALE DELLE ASSICURAZIONI,

con Direzione Generale in

ROMA,

è il grande Ente di Stato — per l'assicurazione della vita umana — che pratica le condizioni più favorevoli.

I capitali assicurati che alla fine del 1940 ammontavano a oltre

VENTIDUE MILIARDI DI LIRE,

sono garantiti oltrechè dalle importanti riserve proprie anche dal Tesoro dello Stato.

Gli assicurati **partecipano agli utili** e a loro disposizione GRATUITA sono i **Centri Sanitari** e le importanti iniziative di assistenza sanitaria relizzate dall'Ente.

L'Istituto Nazionale delle Assicurazioni per la mole formidabile dei capitali assicurati e delle sue riserve viene classificato come il **più potente organismo assicurativo d'Europa.**

I. N. A.

L'ISTITUTO NAZIONALE DELLE ASSICURAZIONI,

(Narodni zavarovalni zavod)

z generalno direkcijo v

RIMU,

je pomembna državna ustanova za sklepanje življenskih zavarovanj in to po najugodnejših pogojih.

Zavarovane glavnice, ki so znašale koncem leta 1940 skupno nad

DVAINDVAJSET MILIARD LIR,

so zajamčene z lastnimi znatnimi rezervami, poleg tega pa jamči za izpolnitev obveznosti tudi Državna Blagajna.

Zavarovanci imajo **delež na dobičku,** poleg tega so jim na razpolago **brezplačne zdravniške posvetovalnice** in zdravniška pomoč zavoda.

Z ozirom na izredno veliko stanje zavarovalnih glavnic in odgovarjajočih rezerv se lahko smatra NARODNI ZAVAROVALNI ZAVOD kot **najmočnejša zavarovalna ustanova v Evropi.**

Za Ljudsko tiskarno v Ljubljani: Jože Kramarič Izdajatelj: inž. Jože Sodja Urednik: Viktor Cenčič